

მასწავლებელთა სასარტიფიკაციო გამოცდა პროფესიულ უნარ-ჩვევებში

ტესტურ დავალებათა ნიმუშები მოგვანოდა გამოცდების ეროვნული ცენტრის,
მასწავლებელთა სასარტიფიკაციო გამოცდების, პროფესიული უნარების კვლევის ჯგუფის
კონსულტანტმა, თამუნა გოკუჩავამ.

ნიმუში 1

კოლბერგის მიხედვით, ჩამოთვლილთაგან რომელი
ორი ფაქტორი უდევს საფუძვლად ადამიანის მორალურ
განვითარებას:

- მისი გენეტიკა – თანდაყოლილი უნარები და
განვითარებისადმი მზაობა.
- სოციალური გარემო, რომელშიც იგი ვითარდება
და კანონმორჩილება.
- ფიქრი და მსჯელობა სხვადასხვა მორალურ
საკითხზე.
- დასჯა – დაჯილდოების სახით მიღებული
უკუკავშირი.

- ა) I და II.
ბ) III და IV.
გ) II და III.
დ) I და IV.

მიზანი: ბავშვის მორალური განვითარების თეორიის
ცოდნის შეფასება

მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი, თავი II.
მუხლი 5. საკითხი 1. დანართი N2, 2. განვითარებისა და
სწავლის თეორიების ავტორები, (3) ლორენს კოლბერგი.

სწორი პასუხი: გ)

კოლბერგის თეორიის მიხედვით, ადამიანის მორალურ
განვითარებას განაპირობებს ის სოციალური გარემო,
რომელშიც იგი ვითარდება და კანონისადმი მისი და-
მოკიდებულება, კანონმორჩილება (II), აგრეთვე, აზროვ-
ნება და სხვადასხვა მორალური საკითხის განსჯა (III).
შესაბამისად, ჩამოთვლილთაგან უნდა შეირჩეს ის ვარი-
ანტი, სადაც დაწყვილებულია II და III ფაქტორები. ასე-
თია გ) ვარიანტი.

ნიმუში N2

სწავლების ბიჰევიორისტული მოდელის მიხედვით,
სასწავლო პროცესში:

- მოსწავლე მასწავლებელთან ერთად ირჩევს
სასწავლო აქტივობებს და მათი შესრულების
ტემპს.
- მოსწავლე მასწავლებელთან ერთად ირჩევს
სასწავლო აქტივობებს, ხოლო მათი შესრულების
ტემპი წინასწარაა განსაზღვრული
მასწავლებლის მიერ.
- მოსწავლე თვითონ ირჩევს სასწავლო
აქტივობების განხორციელების ტემპს, ხოლო
აქტივობები წინასწარ არის განსაზღვრული
მასწავლებლის მიერ.
- სასწავლო აქტივობები და მათი
განხორციელების ტემპი წინასწარ
განსაზღვრულია მასწავლებლის მიერ.

მიზანი: სწავლების თეორიის ცოდნის შეფასება

მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი, თავი II.
მუხლი 5. საკითხი 1. დანართი N2, 1. განვითარებისა და
სწავლის თეორიები, (1) ბიჰევიორიზმი.

სწორი პასუხი: დ)

კომენტარი

სწავლების სხვადასხვა მოდელი ეყრდნობა სხვადასხვა
თეორიულ საფუძველს. სწავლების ბიჰევიორისტული
მოდელი გულისხმობს, რომ მასწავლებელი თავად
განსაზღვრავს სწავლების პროცესს, მართავს მოსწავ-
ლის ქცევას და მოსწავლე, ძირითადად, მასწავლებლის
ინსტრუქციების, მითითებების შემსრულებლის როლ-
შია. შესაბამისად, სწორი პასუხია დ).

ნიშუმი 3

მოსწავლეებს სწავლის განსხვავებული სტილი აქვთ. ზოგი უკეთესად იგებს და იმასსწავლებს ვიზუალურად მიწოდებულ ინფორმაციას, ზოგი წერის დროს უკეთესად იგებს და იაზრებს ახალ მასალას და ა. შ. ყურადღებით წაიკითხეთ მარცხენა სვეტში მოსწავლეების შესახებ მოცემული ინფორმაცია და შეუსაბამეთ მარჯვენა სვეტში მოცემულ სწავლის სტილს.

ინფორმაცია მოსწავლის შესახებ	სწავლის სტილი
(I) გიორგიმ მასწავლებელს საკმაოდ კარგად უპასუხა, მაგრამ შედარებით დაბალი შეფასება მიიღო. მასწავლებელმა ეს ასე აუხსნა: „სახლში არ წაგიკითხავს. რაც აქ მოისმინე, ის მოყევი“.	ა. სწავლა შეხებით
გიორგი: „რა ვქნა, მასწავლებელ, თქვენ ისე კარგად ყვებით, მაშინვე მამასსწავრდება...“	ბ. სწავლა კეთებით
(II) მარის აკადემიური მიღწევები ბოლო პერიოდის განმავლობაში საგრძნობლად გაუმჯობესდა და მშობელთა კრებაზე კლასის დამრიგებელმა ხაზგასმით აღნიშნა ეს ამბავი. მარის დედამ კმაყოფილებით ჩაილაპარაკა: „გურჩიე, მეცადინეობისას მნიშვნელოვანი საკითხები ამოენერა და დამიჯერა...“	გ. სწავლა კითხვით
(III) დათოს ძალიან უჭირს მოქმედებების შესრულება წილადებსა და ათწილადებზე. ამის გამო საკონტროლოში ორიანი მიიღო. გიგამ ქურთუკის ჯიბიდან მანდარინი ამოიღო და დათოს მიაწოდა: „ეს არის ერთი მანდარინი. დაანანილე ლეხნებად. აი, შეხედე, 16 ლეხანია, ე. ი. ერთი ლეხანი მანდარინის 1/16-ია. 8 ცალი რომ ავიღოთ, მანდარინის ნახევარი გამოვა“. სახლში დაბრუნებულმა დათომ თავისუფლად ამოხსნა დავალება წილადებზე.	დ. სწავლა მოსმენით
	ე. სწავლა წერით

- ა) (I)-ს შეესაბამება ა. ბ. გ. დ. ე.
 ბ) (II)-ს შეესაბამება ა. ბ. გ. დ. ე.
 გ) (III)-ს შეესაბამება ა. ბ. გ. დ. ე.

მიზანი: განსხვავებული სწავლის სტილის ცოდნის შეფასება.

მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი, თავი II. მუხლი 5. საკითხი 2. დანართი N1. განვითარებისა და სწავლის თეორიები.

კომენტარი:

ამ ტიპის დავალებაზე მუშაობისას შეგიძლიათ გამოიყენოთ ისრები, ისე, როგორც ნიმუშზეა მოცემული. ეს გაკვიდვილებით პასუხის გაცემას.

ცხრილის მარცხენა სვეტში აღწერილი (I) სიტუაციის მიხედვით, გიორგი სახელმძღვანელოს არ კითხულობს, სახლში არ მეცადინეობს და მასწავლებლის მიერ ახსნილ მასალას მოსმენით იმასსწავრებს. ე. ი. მოსწავლეს ახალი მასალის ათვისება უადვილდება მოსმენით და არა, მაგალითად, სახელმძღვანელოს დამოუკიდებლად დამუშავებით. გიორგის სწავლის სტილი არის სწავლა მოსმენით, ანუ I სიტუაციის შეესაბამება პასუხის დ) ვარიანტი. სავარაუდო პასუხებში უნდა შემოვხაზოთ პასუხის დ) ვარიანტი.

(II) სიტუაციიდან ვიგებთ, რომ მშობლის რჩევით, მოსწავლემ წერილობით ჩაინიშნა გაკვეთილის მნიშვნელოვანი საკითხები და, შედეგად, უკეთ აითვისა მასალა, ე. ი. ამ მოსწავლისათვის საგნის შესწავლის ყველაზე ეფექტური გზა არის სწავლა წერით, ანუ (II) სიტუაციის შეესაბამება პასუხის ე) ვარიანტი. სავარაუდო პასუხებში უნდა შემოვხაზოთ პასუხის ე) ვარიანტი.

(III) ამ შემთხვევაში, აღწერილია, როგორ დაეხმარა თანაკლასელი დათოს, გაეაზრებინა, რას ნიშნავს წილადი და როგორ ხორციელდება არითმეტიკული მოქმედებები წილადებზე. მოსწავლეებმა კონკრეტული საგანი დაანანილეს და, ამგვარად, თვალნათლივ დაინახეს საკითხის არსი. აქედან გამომდინარე, შეიძლება ვთქვათ, რომ ამ მოსწავლისათვის დამახასიათებელია სწავლა კეთებით, ანუ (III) სიტუაციის შეესაბამება პასუხის ბ) ვარიანტი. სავარაუდო პასუხებში სწორი პასუხია ბ) ვარიანტი.

ამგვარად, პასუხებისათვის განკუთვნილ ადგილას პირველ შემთხვევაში უნდა შემოიხაზოს დ) ვარიანტი, მეორე შემთხვევაში – ე) ვარიანტი, ხოლო მესამე შემთხვევაში — ბ) ვარიანტი.

ნიმუში 4

ქეთი მასწავლებელი მეორე კლასის მოსწავლეების მოტივირებას ცდილობს და პატარებს ხშირად აქებს. ნინომ კარგად შეასრულა დავალება, ლამაზად და უშეცდომოდ გამოწერა სიტყვები და ქეთი მასწავლებლის შექებაც დაიმსახურა. ვატოს საშინაო დავალება არ დაუწერია, საკლასო სამუშაოც დაუდევრად შეასრულა. ქეთი მასწავლებელმა ვატოს ნახალისება გადაწყვიტა და ამიტომ ისიც შეაქო.

შექების მიუხედავად, ვატო ისევ აგრძელებს დაუდევრად მუშაობას. მას ნინომ და მოსწავლეთა ნაწილმაც მიბაძა.

გაანალიზეთ აღწერილი სიტუაცია. რამ გამოიწვია მოსწავლეებში სწავლის ხალისის შემცირება?

ჩანერეთ

მიზანი: კონკრეტულ სიტუაციაში მოტივირების სტრატეგიების შესაძლო შედეგის ანალიზის უნარის შეფასება. სწავლის მიმართ პასუხისმგებლობითი დამოკიდებულებების ჩამოყალიბების ხერხების ცოდნა

მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი, თავი III.
მუხლი 8. საკითხი 1. იცის სწავლის მოტივაციის ამაღლების სტრატეგიები და აანალიზებს მათ შესაძლო შედეგს კონკრეტულ სიტუაციაში.

დავლების შეფასების კრიტერიუმები

მაქსიმალური ქულა – 2

აპლიკანტის პასუხში უნდა ჩანდეს, რომ მას ესმის წახალისების მნიშვნელობა, იცნობს მოტივაციის მექანიზმებს და შეუძლია მათი ადეკვატურად გამოყენება კლასში მუშაობისას. ამასთანავე, პასუხში უნდა ჩანდეს, რომ ის ითვალისწინებს ერთი მოსწავლის მიმართ გამოთქმული შექების, ნახალისების გავლენას როგორც ამ მოსწავლეზე, ასევე დანარჩენებზე (რა მნიშვნელობა შეიძლება ჰქონდეს ვატოს შექებას როგორც მისთვის, ასევე ნინოსა და დანარჩენი მოსწავლეებისათვის).

ნამუშევარი ფასდება 2 ქულით, თუ აპლიკანტის პასუხში ორივე მხარე ჩანს, 1 ქულით – თუ აპლიკანტი იძლევა არასრულ პასუხს. თუ პასუხი გაურკვეველია, არაადეკვატურია, ნაშრომში იწერება 0 ქულა.

შესრულებული დავალების ნიმუში

მოსწავლეთა მოტივაციის შესწავლა
და მოწვევით ქეთი მასწავლებელი
მაგი.

კომენტარი

აპლიკანტი არ პასუხობს კითხვას არსებითად. მისი პასუხი – „მოტივაციის შესუსტება გამოიწვევია ქეთი მასწავლებლის მიერ“ – ზედაპირულია. შეკითხვის არსი სწორედ იმაში მდგომარეობს, რომ ავხსნათ, როგორ, რატომ გამოიწვია ქეთი მასწავლებლის ქცევამ მოტივაციის შესუსტება.

ამგვარი პასუხი ფასდება 0 ქულით.

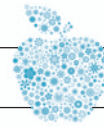
შესრულებული დავალების ნიმუში

მიზეზი მხოლოდ ის იყო, რომ ეს სწავლა მოტივაციას
არ აძლევდა, არამედ საშინაო დავალებას. იმის გამო, რომ
ქეთი მასწავლებელი მოსწავლეს, ვატოს, მხოლოდ იმისთვის
დასაჯდა, რომ არ დაუწერია დავალება. ხოლო იმისთვის, რომ
მოსწავლეს დაეხმარებოდა, ვატოს, დაეხმარებოდა მოსწავლეს
ხოვრდეს, მხოლოდ და მხოლოდ ვატოს, დაეხმარებოდა
თხოვს. თითოეული ადამიანი იმისთვის, რომ
დაეხმარებოდეს, აქვს თავისი მიზეზი. ეს არის უმჯობესი
ქეთი მასწავლებლის მიერ მოტივაციის გაძლიერება.
ეს სწავლა ასევე არ არის ნაშრომის და
ქეთი მასწავლებლის მიერ მოტივაციის გაძლიერება.
ეს არის მოტივაციის გაძლიერება. ეს არის მოტივაციის
გაძლიერება. ეს არის მოტივაციის გაძლიერება. ეს არის
მოტივაციის გაძლიერება. ეს არის მოტივაციის გაძლიერება.

კომენტარი

ამგვარი ნაშრომი ფასდება 2 ქულით, რადგან პასუხში ჩანს, რომ აპლიკანტი კარგად იცნობს მოტივაციის მექანიზმს; აანალიზებს, თუ რა გავლენას ახდენს ერთი მოსწავლის მისამართით გამოთქმული შექება დანარჩენ მოსწავლეებზე.

შესვენება - დასვენებისთვის

„შარშან, დასვენებაზე, მე და ბაჩი ხელჩაკიდებულები ვტრიალებდით დერეფანში, აი, ჯვარედინად რომ უნდა ჩავკიდოთ ხელები, ისე და უცებ ხელი გამეშვა. წავიქეცი, თავი კედელს მივარტყი და თურმე გული წამივიდა. მე არაფერი მახსოვს. მერე ტვინის შერყევა მქონდა და სულ ვიწექი“.

11 წლის უჩა

ირაკლი კაკაბაძე
ნათია ნაცვლიშვილი

საყოველთაოდ აღიარებულია, რომ ადამიანის წარმატებულ პიროვნებად ჩამოყალიბება მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული მის მასწავლებელსა და იმ სასკოლო გარემოზე, სადაც ბავშვი დღის დიდ ნაწილს ატარებს. არავინ იცის, როგორი გამოძახილი ექნება მოზარდის ფსიქიკაში უწყურადღებოდ დატოვებულ ამა თუ იმ დეტალს, რომელიც კონკრეტულ შემთხვევაში უმნიშვნელოდ გვეჩვენება. ამიტომ, აუცილებელია, სკოლაში სწორად იყოს ორგანიზებული როგორც საგაკვეთილო პროცესი, ასევე, შესვენებაც.

შესვენებაზე ბავშვებს მნიშვნელოვანი სოციალური უნარები (მეგობრობა, კონფლიქტების მოგვარების უნარი....) უვითარდებათ. ამ დროს ისინი მთლიანად საკუთარი ინიციატივით მოქმედებენ. ამიტომ ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ გარემო პოზიტიური და უსაფრთხო იყოს. ამ 5-10-წუთიან პერიოდში მოსწავლეებზე დაკვირვებამ შეიძლება მათი ღირებულებების შესახებ ძალიან მნიშვნელოვანი დასკვნების გამოტანის შესაძლებლობა მოგვცეს. გასაკვირი არაფერია: ბავშვები ხომ შესვენებაზე უფრო გახსნილები არიან.

შესვენების მნიშვნელობასთან დაკავშირებით, ბავშვებსა და უფროსებს ხშირად საწინააღმდეგო შეხედულებები აქვთ. მოსწავლეთა უმეტესობისთვის ის ყველაზე საყვარელი დროა, თუმცა ფაქტია, რომ ჩხუბი, კონფლიქტი, ერთმანეთის დაცინვა და სხვა სახის უსიამოვნებები ყველაზე ხშირად სწორედ ამ დროს ხდება. ერთი რამ ყოველთვის უნდა გვახსოვდეს: ბავშვები ისევე სწავლობენ შესვენებაზე, როგორც

გაკვეთილებზე. საზოგადოების სრულფასოვან წევრებად ჩამოყალიბება კი, აკადემიური საგნებისა და პროგრამების ათვისების გარდა, სოციალურ და პიროვნულ განვითარებასაც გულისხმობს.

ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით, დაწყებითი საფეხურის მოსწავლეებისთვის დასვენება, ძირითადად, თამაშის დროსთან ასოცირდება. საბავშვო და საშუალო სკოლის მოსწავლეებისთვის ეს სოციალური ურთიერთობების დროს ნიშნავს. მასწავლებლის როლიც განსხვავებულია: ერთი შეხედვით, მას მეტი ყურადღება მოეთხოვება უმცროს კლასებში და ნაკლები – უფროს კლასებში. დაწყებითი კლასების პედაგოგი შესვენებებზე ბავშვების ქცევას აკონტროლებს და ქცევის წესებს განსაზღვრავს. ხშირად სწორედ ამ

დროს არის შესაძლებელი თანაკლასელებს შორის სწორი სოციალური ურთიერთობების მოდელირება, ადეკვატური თამაშების სწავლება და ა.შ. აღსანიშნავია, რომ სტიმულირებისა თუ მოტივაციის ამაღლების მექანიზმიც, მხოლოდ გაკვეთილზე არ მოქმედებს. საუკეთესო მასწავლებლები მას დასვენების დროსაც იყენებენ.

უფროს კლასებში მასწავლებლების მეთვალყურეობა ხშირად მოზარდთა გაღიზიანებას იწვევს. შესაბამისად, აუცილებელია უფრო დახვეწილი სქემების შემუშავება, რათა, ერთი მხრივ, უსაფრთხოების წესებიც დავიცვათ და მეორე მხრივ, ბავშვებს საშუალება მივცეთ, არაფორმალურ გარემოში დამოუკიდებლად გაართვან თავი სოციალურ კონფლიქტებსა თუ საკუთარი თავისუფალი

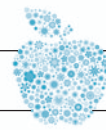
დროის მართვას. ბავშვი დროის განაწილებას ყველგან სწავლობს, სადაც კი მას განსაზღვრულ პერიოდში გარკვეული დავალებისა თუ აქტივობის განხორციელება მოეთხოვება. ასე რომ, სკოლა შეიძლება განვიხილოთ, როგორც დროის მართვის უნარ-ჩვევის განვითარების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ადგილი.

მასწავლებელს საკუთარი და მოსწავლეების დროის ეფექტურად გამოყენებაზე ზრუნვა თავად უწევს და ეს მისი ერთ-ერთი დიდი გამოწვევაა. კარგმა მასწავლებელმა ისიც კი იცის, როგორ გამოიყენოს გაკვეთილებს შორის არსებული თავისუფალი წუთები იმისთვის, რომ მოსწავლემ დალილობა მოიხსნას და ის მომდევნო გაკვეთილს ხალისით შეხვდეს.

სკოლაში გატარებული დრო აუცილებლად უნდა მოიცავდეს ფიზიკურ აქტივობებს. ეს მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს უკეთესად სწავლას. სხვადასხვა ქვეყნის სპორტისა და ფიზიკური განათლების ეროვნული ასოციაციებისა და დაავადებათა კონტროლისა და პრევენციის ცენტრების რეკომენდაციებით, 5-12 წლის ბავშვები ფიზიკურ აქტივობებს ყოველდღიურად 60 წუთიდან რამდენიმე საათამდე დროს უნდა უთმობდნენ. გარდა ამისა, დღის განმავლობაში აუცილებელია მათი განტვირთვა რამდენიმეწუთიანი მსუბუქი აქტივობებით, განსაკუთრებით მაშინ, თუ გონებრივი დატვირთვა საათობით გრძელდება.

როცა ხვდებით, რომ ბავშვები დაიღალნენ და კონცენტრაციას ვეღარ ახერხებენ, შეწყვიტეთ გაკვეთილი და 5 წუთით შეისვენეთ. შეგიძლიათ მოსწავლეებს ხანმოკლე ვარჯიშებიც გააკეთებინოთ. ხშირად ძალების აღსადგენად და

შესვენებაზე ბავშვებს მნიშვნელოვანი სოციალური უნარები (მეგობრობა, კონფლიქტების მოგვარების უნარი.) უვითარდებათ. ამ დროს ისინი მთლიანად საკუთარი ინიციატივით მოქმედებენ. ამიტომ ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ გარემო პოზიტიური და უსაფრთხო იყოს.

კონცენტრაციის მოსაკრებად რამდენიმე თავისუფალი მოძრაობაც საკმარისია. დაწყებით კლასებში შეიძლება აერობიკითა და მუსიკის მოსმენით განიტვირთოთ. უცხო ენის გაკვეთილზე სიმღერების შესწავლა კარგი – ამ დროს მოსწავლე დიდი ხალისით სწავლობს უცხო სიტყვებსა და მთლიანად, ტექსტს.

სხვადასხვა ქვეყანაში განხორციელებული კვლევები მოწმობს, რომ შესვენებების ხანგრძლივობა მოსწავლეთა ასაკის ზრდასთან ერთად კლებულობს. საქართველოში, პირველი კლასის გარდა (სადაც გაკვეთილის ხანგრძლივობა 35 წუთია, ხოლო შესვენება, მასწავლებლის გადაწყვეტილებით, შეიძლება 5 ან 10-წუთიანი იყოს), ყველა კლასისთვის გაკვეთილებისა და შესვენებების ხანგრძლივობა ერთნაირია. პირველ ორ გაკვეთილს შორის 5-წუთიანი შესვენება მართლაც საკმარისია, განსაკუთრებით მაშინ, თუ მასწავლებელი, ბავშვების ყურადღებისა და აქტიური ჩართულობის შესანარჩუნებლად, აქტივობებს ცვლის, მაგ., 10 წუთი ეთმობა ახალი თემის გარშემო ჯგუფურ დისკუსიას, 10 წუთი –

დაფიდან რაიმეს გადაწერა/გადახატვას და დამოუკიდებელ სამუშაოს, შემდეგი 5-10 წუთი არის გამოკითხვა და ა.შ. ასეთი ცვლილებები მოზარდებს საშუალებას აძლევს, უშუალოდ, გაკვეთილის პროცესში დაისვენონ. პირველ ორ გაკვეთილს შორის შესვენების მიზანი უფრო მეორე გაკვეთილისთვის მომზადება (წიგნების, რეჟულების გამზადება, გაკვეთილის გამეორება), ვიდრე დასვენება. მომდევნო გაკვეთილებს შორის, სასურველია, შესვენების ხანგრძლივობა გაიზარდოს. თუმცა არ არსებობს განსაზღვრული დასკვნები იმის თაობაზე, თუ რამდენი წუთი იქნებოდა ოპტიმალური როგორც დასვენებისთვის, ასევე არაფორმალური სოციალური აქტივობებისთვის. ერთი რამ ცხადია: თუ მივიჩნევთ, რომ სკოლა ბავშვს სოციალური ურთიერთობების გამოცდილებას უნდა აძლევდეს, ეს შესვენებების ხანგრძლივობასა და ორგანიზებულობაზეც უნდა აისახოს (მაგ., 10-წუთიანი შესვენებისას, ბავშვებმა შეიძლება სპორტული დარბაზი გამოიყენონ, ან სხვადასხვა კლუბში გაერთიანე-

ბულებმა შედარებით ხანგრძლივ შესვენებაზე მათთვის საინტერესო საკითხები განიხილონ და ა.შ.).

დაგვეთანხმებით, რომ მოსაწყენ გაკვეთილზე ჯდომა მოზარდებისთვის ძალიან ძნელია. ასეთ გაკვეთილზე დრო საშინლად ნელა გადის და ყოველი წუთი იმ არარეალიზებულ ენერგიას აგროვებს, რომელიც დასვენებაზე, ან რომელიმე გაკვეთილზე ნაღმივით უნდა გასკდეს. კლასი ყოველთვის ენერგიითაა სავსე და მასწავლებელი მის სწორად გამოყენებას უნდა ცდილობდეს.

ფაქტობრივად, შეგვიძლია შესვენება დამოუკიდებელი ცხოვრებისთვის მომზადების ერთ-ერთ ფორმად განვიხილოთ. ერთადერთი, რაც მისი ორგანიზებისას აუცილებლად გასათვალისწინებელია, უსაფრთხოების წესების დაცვაა. ეს მართლაც უფროსების მოვალეობას წარმოადგენს და როგორც უსაფრთხო ფიზიკურ გარემოს, ასევე უსაფრთხო სოციალურ გარემოს გულისხმობს.

მერაბ ლაბაძე

ელექტრონული თამაშები განათლებაში, ახალი სამყაროს მისაღობით

სწავლების პროცესში ელექტრონული თამაშების წარმატებით გამოყენების პრაქტიკა მარაველ ქვეყანაში არსებობს. რა ტიპის თამაშებს იყენებენ? როგორ ახდენენ მასწავლებლები მათ ინტეგრაციას სასწავლო გეგმაში? რა პედაგოგიურ მიზნებს აღწევენ და რა შედეგებს იღებენ? სხვა სიტყვებით: რითაა საინტერესო თამაშების გამოყენება საგანმანათლებლო სისტემისათვის? ეს არის იმ კითხვების ჩამონათვალი, რომლებსაც, შევეცდები, ვუპასუხო ევროპული სკოლების გამოცდილების კვლევის მიმოხილვაზე დაყრდნობით.

თანამედროვე ინფორმაციულ სამყაროში ელექტრონული თამაშები კომერციულად წარმატებული, თუმცა ძვირად ღირებული ბიზნესია. მსოფლიოს თამაშების ინდუსტრიას კინოინდუსტრიასთან თანაზომადი შემოსავალი მოაქვს. წამყვანი კომპანიები დიდ თანხებს აბანდებენ, რომ თამაშები მიმზიდველი გახადონ და მათში ბუნებრივად იყოს გათვალისწინებული შემეცნებითი კომპონენტიც. რომელიმე თამაშის სპეციფიკურ გარემოში გათვითცნობიერება და წარმატება, მეტწილად დაკავშირებულია გარკვეული უნარების შესწავლასა და გამოყენებაზე.

საგანმანათლებლო ელექტრონული თამაშები შედარებით ახალი მიმართულებაა მდიდარი ქვეყნებისათვისაც. ელექტრონული თამაშების განმარტების ქვეშ, შესაძლოა, მოექცეს ვიდეოთამაშები, ინტერნეტთამაშები, სტრატეგიები, სიმულაციები, როლური და სათავგადასავლო თამაშები, რბოლები, თავსატეხები და სხვ; რომელთა გაშვება შესაძლებელია კომპიუტერზე, სათამაშო კონსოლებზე, მობილურ ტელეფონებზე.

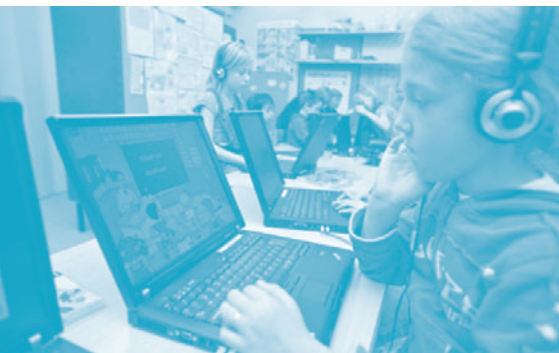
კომერციულ ფრონტზე მიღწეული წარმატებები უბიძგებს განათლების ექსპერტებს, მკვლევარებსა და ადმინისტრატორებს, სულ უფრო ხშირად მიმართონ საგანმანათლებლო პროცესში თამაშების გამოყენების შესწავლისა და დანერგვის

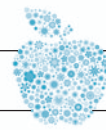
პროექტებს. ევროპის ქვეყნებში, ევროპული ქსელის მიერ, ახლახან ჩატარდა კვლევა სასწავლო პროცესში თამაშების გამოყენების შესახებ. აღნიშნული კვლევის შედეგებს ქვემოთ მიმოვიხილავთ.

თამაშების ტიპები

გარდა საგანმანათლებლო მიზნებით შექმნილი თამაშებისა, ევროპელი მასწავლებლები სწავლების პროცესში იყენებენ როგორც გასართობ, ისე კომერციულ თამაშებს. მათი ჩამონათვალი საკმაოდ მრავალფეროვანია. დასახელებების „ღრუბელში“ მოყვანილია ზოგიერთი პოპულარული თამაში. თამაშის დასახელების ზომა ასახავს მისი გამოყენების სიხშირეს.

ევროპული ქვეყნების საგანმანათლებლო სისტემებში თამაშების გამოყენება უფრო ექსპერიმენტული ხასიათისაა. საგანმანათლებლო თამაშები, რომლებიც სასწავლო პროგრამაშია შეტანილი, იშვიათია. თამაშების გამოყენება, ძირითადად, ეხმარება იმ ახალ გამოწვევებს, რომელთა წინაშეც დგას საშუალო განათლების სისტემები, კერძოდ, საგანმანათლებლო სისტემის მიმართ მოსწავლეთა მზარდი უკმაყოფილება, მათი მოტივაციისა და პედაგოგთა ეფექტიანობის გაზრდის აუცილებლობა. საგანმანათლებლო თამაშები მოიაზრება, ასევე, როგორც ახალი

პედაგოგიური ინსტრუმენტი ე.წ. ძირითადი კომპეტენციების განვითარებისათვის.

მზარდი პრაქტიკა

საგანმანათლებლო სისტემების მასშტაბის მიმართ, სკოლებში კომპიუტერული თამაშების გამოყენების მაგალითები არ არის მრავალრიცხოვანი, თუმცა მუდმივად მზარდია (თამაშების გამოყენების საკითხს ეძღვნება სულ უფრო მეტი სემინარი და კონფერენცია, ქვეყნდება აკადემიური სტატიები). ზოგ ქვეყანაში თამაშების ექსპერიმენტული დანერგვა საგანმანათლებლო პროცესში, უშუალოდ, განათლების სამინისტროების მიერ არის ინიცირებული. მაგალითისათვის, ნიდერლანდებში პროექტი „თამაშების ატელიე“ ეძღვნება მობილურ თამაშებზე დაფუძნებული სწავლების განვითარებას. პროექტის საპილოტე ფაზის შემდეგ ის ხელმისაწვდომი იქნება ყველა საშუალო სკოლისათვის. ზოგ შემთხვევაში განათლების სამინისტრო სკოლებისთვის იძენს და ავრცელებს კომერციული საგანმანათლებლო თამაშების ლიცენზიებს (მაგალითად, Zoo Tycoon ავსტრიაში, Hojby School – დანიაში).

შოტლანდიაში სასკოლო დეპარტამენტი მხარს უჭერს მოძველებული კომერციული თამაშების განახლებასა და სასწავლო პროცესში გამოყენებას.

საზოგადოდ, შეიძლება გამოვყოთ საგანმანათლებლო სისტემაში თამაშების გამოყენების ოთხი მოდელი:

ჩამორჩენილი მოსწავლეების დახმარება

ამ კუთხით თამაშები გამოიყენება იმ მოსწავლეთა ქმედითი დახმარებისთვის, რომელთაც შემეცნებითი, მეთოდოლოგიური ან სოციალური პრობლემები ექმნებათ. ძირითადად, ეს ხდება საგაკვეთილო პროცესის შემდეგ, დაუძაბავად და ინდივიდუალურად. ასეთი მიდგომა გავრცელებულია საფრანგეთში.

განათლების მოდერნიზების საშუალება

ამ მიდგომის თანახმად, ელექტრონული თამაშები მოიაზრება განათლების სისტემაში დანერგილი სწავლების მეთოდების მოდერნიზაციის ერთ-ერთ ინსტრუმენტად. ასეთ მოდელს ხშირად უჭერს მხარს საგანმანათლებლო ადმინისტრაცია და მიმართულია მოსწავლეთა სასკოლო გამოცდილების დასაახლოებლად მათ რეალურ სამყაროსთან, სადაც თამაშებს დიდი ადგილი ეთმობა. ეს მიდგომა ასევე ხელს უწყობს ახალგაზრდებისა და ზრდასრულთა შეხედულებების ურთიერთგაზიარებას.

ინოვაციისა და განსაკუთრებული უნარების განვითარების ხერხი

ეს მოდელი მიმართულია შემოქმედებითი და, გარკვეულწილად, მენარმეობითი უნარების განვითარებაზე. ელექტრონული თამაშები აღიქმება, როგორც კარგი საშუალება მოსწავლეთათვის, დამოუკიდებლად და ინდივიდუალურად შეიძინონ კვლევის, პასუხისმგებლობის, თანამშრომლობის, შემოქმედებითობის უნარ-ჩვევები. ეს მიდგომა განსაკუთრებით პოპულარულია გაერთიანებულ სამეფოში.

მომავალი მოქალაქეების ვირტუალურ სამყაროებში გათვითცნობიერების საშუალება

ეს მიდგომა ელექტრონულ თამაშებს მედია განათლებასთან აკავშირებს. მისი მიზანია, გააცნოს მოსწავლეებს სხვადასხვა თამაში და შეადაროს შემოქმედებითი გამოხატვის საშუალებები. ამ მოდელით, თამაში წარმოადგენს ერთგვარ ხიდს სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული საგნების სწავლებისკენ, ანუ ასრულებს კატალიზატორის როლს ტრადიციული საგნებისადმი მოსწავლეთა ინტერესის გაღვივებაში. ეს მიდგომა გავრცელებულია დანიასა და ნიდერლანდებში.

თამაშების გამოყენების პედაგოგიური ჩარჩოები

ევროპული პრაქტიკა გვიჩვენებს, რომ მასწავლებლების მიერ ელექ-

ტრონული თამაშები საგულდაგულოდ შეირჩევა, მათი დიდაქტიკური ღირებულებებიდან გამომდინარე. უპირატესობა, ასევე, ენიჭება იმ თამაშებს, რომლებიც საშუალებას იძლევიან, მოახდინონ მოსწავლეთა დიფერენცირება და თითოეული მათგანისათვის სწავლების ინდივიდუალური ხერხი და ტემპი გამოიყენონ.

დიდი ყურადღება ეთმობა თამაშის გამოყენების პირობებს. ზოგჯერ თამაშში მთელი კლასი მონაწილეობს, ორ ან მეტ გუნდად დაყოფილი; ზოგჯერ გუნდი სხვა კლასის ან სკოლის გუნდს ეთამაშება. შესაძლებელია თამაშის ინდივიდუალურ რეჟიმში განხორციელებაც. ნებისმიერ შემთხვევაში, დიდი მნიშვნელობა აქვს თამაშის შემდგომ დისკუსიას, რომლის დროსაც ხდება გამოყენებული სტრატეგიებისა და შექმნილი სირთულეების დაძლევის გზების განხილვა. მოსწავლეებს თამაშებში ისიც მოსწონთ, რომ არსებობს უშუალო უკუკავშირი მიღებულ შედეგსა და გამოყენებულ სტრატეგიასა თუ გაკეთებულ არჩევანს შორის, რაც საშუალებას აძლევს მათ, მყისიერად დაინახონ თავიანთი სისუსტეები და მასწავლების დახმარებით ჩამოაყალიბონ მათი დაძლევის გზები.

მოსწავლეთა გაზრდილი მოტივაცია

კომპიუტერული თამაშების საგანმანათლებლო პროცესში ინტეგრაციის შედეგად, საგრძნობლად იზრდება მოსწავლეთა მოტივაცია. თამაშები აკავშირებს მათ ყოველდღიურ რეალობას სასკოლო გარემოსთან.

ასევე მოსწავლეებს მოსწონთ „სათამაშო“ ელემენტი და აქტიური შემეცნება „მოთამაშის“ როლში, განსაკუთრებით, კონკრეტული სათამაშო ამოცანის გადანაცვების პროცესში.

საკლასო თამაშებით იზრდება მოსწავლეთა თავდაჯერებულობაც. თამაშებში უფრო გამოცდილ მოსწავლეებს საშუალება ეძლევათ, დაეხმარონ თანატოლებს. ზოგადად, კარგად გააზრებული სათამაშო ატმოსფერო ხსნის სწავლასთან და შეცდომებთან დაკავშირებულ დრამატულ მომენტებს, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია დაბალი აკადემიური მოსწრების მოსწავლეების ჩართულობის გასაზრდელად.

თამაშების შედეგად ხდება ზოგიერთი უნარ-ჩვევის საგრძნობი გაუმჯობესება, კერძოდ, სოციალური, ინტელექტუალური, სივრცით-რიტმული. თუმცა ჯერ კიდევ არ არის ბოლომდე შესწავლილი თამაშების უშუალო გავლენა კონკრეტულ საგანთან დაკავშირებული ცოდნისა და უნარების განვითარებაზე.

თამაშების ურთიერთქმედება ტრადიციულ პედაგოგიკასთან

ევროპული გამოცდილების მიხედვით, ხშირად კლასში თამაშის გამოყენებას წინ უსწრებს გარკვეული შემზადება. მაგალითად, რომელიმე ისტორიულ პიროვნებასთან დაკავშირებული თამაშების დაწყებამდე კლასი კითხულობს ლიტერატურას ან დოკუმენტურ მასალებს შესაბამის პერიოდსა და ამ პიროვნებაზე. თამაშის მოლოდინი უჩვეულოდ აძლიერებს მოსწავლეთა მოტივაციას და ნაკითხულისადმი ინტერესს. ზოგჯერ ნაკითხული მასალა გამოიყენება თამაშის ახალი სცენარების, მოქმედი პირობების ან სპეციფიკური პირობების შესაქმნელად. თამაშისა და ტრადიციული სწავლების მეთოდების შეჯერება ხელს უწყობს შესწავლილი მასალის განმტკიცებასა და უკეთ დამახსოვრებას.

თამაშის შემდეგ მოსწავლეები ერთუზიანობით გამოხატავენ ხოლმე საკუთარ შთაბეჭდილებებს ტექსტებით, დღიურებით, ნახატებითა თუ ფოტოებით. ისინი ბუნებრივად არიან მოტივირებულნი იურთიერთონ და თამაშის ორბიტაში ჩართონ უფრო ფართო აუდიტორია.

ურთიერთთანამშრომლობის გამოცდილება

მასწავლებლები, რომლებიც აქტიურად იყენებენ თამაშებს საგაკვეთილო პროცესში, ხშირად უზიარებენ გამოცდილებას ერთმანეთს და, ასევე, ამ საკითხში ნაკლებად გამოცდილ კოლეგებს. ასეთი ინტერაქცია, მეტწილად, ინტერნეტის საშუალებით ხდება. პრაქტიკოსების ასეთი თანამშრომლობითი სოციალური ქსელი იმთავითვე ყალიბდება, როცა რაიმე ცენტრალიზებული პროექტის ფარგლებში გარკვეული თამაშის ადაპტირება ან ტესტირება იგეგმება. თავდაპირველად, თამაშის დიზაინში მასწავლებელთა მცირე ჯგუფი მონაწილეობს, შემდგომ ერთვება ტექნიკური ჯგუფი; მომდევნო ეტაპზე მასწავლებელთა უფრო დიდი ჯგუფი ახდენს თამაშის პილოტირებას საკუთარ კლასებში. მათი შენიშვნებისა და რეკომენდაციების გათვალისწინებით, ხდება თამაშის საბოლოო გამართვა და ფართო სასკოლო ქსელში გაშვება. ასეთი მოდელი ხელს უწყობს მასწავლებელთა ურთიერთობის გაღრმავებას ისტმენეჯერებთან, ბიბლიოთეკარებთან და კოლეგებთან. არც თუ იშვიათად, ელექტრონული თამაშების შესახებ ინფორმაცია გადაეცემა მშობლებსაც.

მასწავლებელთა შეხედულებები

რა არის მასწავლებელთა მოლოდინი სკოლაში ელექტრონული თამაშების გამოყენებასთან დაკავშირებით? ევროპელი მასწავლებლები მიიჩნევენ, რომ „იდეალური“ თამაში უნდა შეიცავდეს ღირებულ შინაარსსა და ინფორმაციას, იყოს ადვილად გასაგები, საგაკვეთილო საჭიროებებზე მორგებული და გამოყენებადი, ასევე, დიდაქტიკურად კარგად სტრუქტურირებული.

მასწავლებელთა გამოცდილება ცხადჰყოფს, რომ მშობლიური და უცხო ენები ყველაზე ხშირად მოიხსენიება იმ საგნებში, სადაც ელექტრონული თამაშები წარმატებულად გამოიყენება. თამაშები, ასევე, ავითარებს ჯგუფური მუშაობის უნარებსა და ინტელექტს.

მასწავლებელთა ტიპური პრობლემები, ელექტრონული თამაშების გამოყენებასთან დაკავშირებით, ეხება სილაბუსთან თავსებადობას, სწავლების დროის ორგანიზებასა და კომპიუტერების ნაკლებობას. ასევე, თამაშების შეძენა-ლიცენზირებასთან დაკავშირებულ ხარჯებს, შესაბამისი ტრენინგისა და მხარდაჭერის ნაკლებობას, შესაძლო ნეგატიურ გავლენებს და სხვ.

ქართული პერსპექტივა

საქართველოს სკოლების კომპიუტერიზაციის პირობებში, ელექტრონულ სასწავლო რესურსებთან ერთად, რომლებიც უკვე ხელმისაწვდომია (გეოგებრა, ქიმიის ვირტუალური ლაბორატორია, ფიზიკის ლაბორატორია, <http://soft.dlf.ge>), გარკვეულ ეტაპზე შესაძლებელი გახდება რამდენიმე საცდელი თამაშის საპილოტე რეჟიმში განხორციელება, წარმატებულ უცხოურ ან ქართულ გამოცდილებაზე დაყრდნობით. შესაბამისი ინიციატივის არსებობის შემთხვევაში, უცხოური ენების შესასწავლი ასეთი თამაშების შეძენა და ადაპტირება ნაკლებ სირთულეებთან არის დაკავშირებული. იმისათვის, რომ ქართულ საგანმანათლებლო სივრცეში თამაშების გამოყენებას ხელი შეეწყოს, ასევე, მიზანშეწონილი იქნებოდა, არსებული ქართული შეთავაზებების შესწავლაც და დაწყებული პროექტების ან ახალი ინიციატივების ხელშეწყობაც, მათ შორის, ერთუზიანსტი მასწავლებლებისა და პროგრამისტების მიერ ექსპერიმენტული სათამაშო პროექტების განხორციელება.

მოსწავლეთა თვითგანვითარება - წარმატებული სკოლის მთავარი კომპონენტი

„საქართველოში, ამ მოკლე დროში, ბევრი რამ გაკეთდა განათლების სფეროში: განათლების შესახებ კანონის მიღება, ეროვნული გეგმების, საგამოცდო სისტემის ჩამოყალიბება, ახალი სახელმძღვანელოების შექმნა, სამეურვეო საბჭოების ფორმირება, დირექტორების არჩევა, ინფრასტრუქტურის გამართვა, პედაგოგთა მომზადება სასერტიფიკაციო გამოცდებისთვის და ა.შ. ამდენი ინოვაციისა და სიახლის დანერგვა რთულია. მე ყველა საგანმანათლებლო სისტემას არ ვიცნობ, მაგრამ რაც შეეხება თქვენს ეროვნულ სასწავლო გეგმას, გამიჭირდება უკეთესი მაგალითის მოყვანა. ვფიქრობ, თქვენ იქნებით საუკეთესო მაგალითი სხვა ქვეყნებისთვის“.

თქვენ საქართველოს დიდი მეგობარი ბრძანდებით და საინტერესო თანამშრომლობა გაკავშირებთ გორის რაიონის სკოლებთან. მოგვიყვით თქვენი ამჟამინდელი ვიზიტის შესახებ.

პირველად საქართველოში 2004 წელს ჩამოვედი. ბოლო 5 წლის განმავლობაში ეს ჩემი მეათე ვიზიტია. ხუთი წელია, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს პროექტის, „ირმის ნახტომის“ კონსულტანტად ვმუშაობ. ჩემი მშობლებისგან ძალიან ბევრი მსმენია საქართველოს შესახებ. მათ არაერთხელ უმოგზაურიათ თქვენს ქვეყანაში. რაც შეეხება გორის მე-7 საჯარო სკოლისა და ესტონეთის, კოლგის სკოლის თანამშრომლობას, ეს ესტონელი მოსწავლეების დამსახურება უფროა, ვიდრე ჩემი. იდეა მათ ომის შემდეგ გაუჩნდათ და მის განსახორციელებლად სკოლის დირექტორს მიმართეს. მან კი, როგორც საქართველოს მეგობარს, მთხოვა, რომელიმე დაზარალებულ სკოლასთან დაკავშირებაში დავხმარებოდი. ჩემთვის მთავარი ის იყო, რომ მოსწავლეები ძალიან მოტივირებული იყვნენ. მათ სურდათ, მნიშვნელოვანი და კეთილი საქმე გაეკეთებინათ, მოქალაქეობრივი პოზიცია გამოეხატათ. ბავშვებმა თავად შეაგროვეს თანხა საქველმოქმედო აქციებით, დაბეჭდეს კალენდრები საქართველოს ბუნებისა და არქიტექტურის ამსახველი ფოტოებით, რომლებიც სოფლის ხალხმრავალ ადგილებ-

სა და მაღაზიებში გაყიდეს. ასევე, შემონიშნულთებისათვის ყულაბები დაკიდეს სახელმწიფო და კერძო ორგანიზაციებში.

პირველი, რაც ერთობლივად გავაკეთეთ, გორელ თანატოლებთან skype-ის მეშვეობით მონყობილი ონლაინ-კონფერენცია იყო. მასში XI და XII კლასის მოსწავლეები მონაწილეობდნენ და დიალოგი მეტად საინტერესოდ წარიმართა.

ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ მოსწავლეებმა ყველასგან დიდი მხარდაჭერა მიიღეს. ესტონეთში, რუსეთ-საქართველოს ომის დროს, განსაკუთრებული თანადგომა იყო საქართველოს მიმართ. ძნელია, გადმოგცეთ ის ემოცია, რაც ესტონელ ხალხს ჰქონდა იმ დროს. იმასაც ვფიქრობდი, რომ შეიძლებოდა ჩვენ ვყოფილიყავით შემდეგი...

თავდაპირველად, 3 ესტონელი მოსწავლე ჩამოვიდა თქვენს ქვეყანაში, თუმცა ჩამოსვლის სურვილი ყველა მოსწავლეს ჰქონდა. ამიტომ, ნოემბრის ვიზიტის შემდეგ, ბავშვებმა დაწერეს პროექტი, რომელიც „ღია საზოგადოება – ესტონეთს“ იმდენად მოეწონა, რომ წლის პროექტად დაასახელა, როგორც მოქალაქეობრივი თანადგომისა და დიპლომატიის საუკეთესო მაგალითი. ამ გრანტის საშუალებით, აპრილში, 8 გორელ მოსწავლესა და მათ მასწავლებელს ვუმასპინძლეთ ესტონეთში.

ქურნალ „მასწავლებლის“ სტუმარია ტალინის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ისტ საგანმანათლებლო ცენტრის დირექტორი, **მარტ ლამპარი**

იმის მიუხედავად, რომ ქართველმა ექსპერტებმა ჩვენი რჩევები და გამოცდილება გამოიყენეს თამამად შემოიღია ვთქვა: ეს არის სუფთა ქართული, სრულიად ახლებური კურსი. ახლა საჭიროა, ეს ყველაფერი გაგრძელდეს და არ შეჩერდეს.

ჩემი და ესტონელი მოსწავლეების ამჟამინდელი ვიზიტი სკოლებში არსებულ თვითმმართველობებსა და მათ პრობლემებს უკავშირდება. ჩვენთანაც და თქვენთანაც ბევრი რამ არის ამ კუთხით გასაკეთებელი. ჩვენი საზოგადოებები ხომ ახლა იწყებენ დემოკრატიული ფასეულობებით ცხოვრებას.

რამდენად მნიშვნელოვანია სკოლის განვითარებისთვის მოსწავლეთა თვითმმართველობა და რა ინიციატივები გაქვთ ამ მიმართულებით?

თვითმმართველობა თანამედროვე, წარმატებული სკოლის ერთ-ერთი მთავარი კომპონენტია. ჩვენ ხომ დემოკრატიულ საზოგადოებასა და სახელმწიფოს ვაშენებთ: ვინც წარმატებით შეძლებს სკოლების თვითმმართველობებში მუშაობას, მომავალში ის აუცილებლად წარმატებული ლიდერი იქნება. თუ, სკოლაში სწავლისას, მოსწავლეები პოზიტიურ ემოციებს ვერ მიიღებენ, ისინი ვერ ჩამოყალიბდებიან კარგ პოლიტიკოსებად, ეკონომისტებად, ბიზნესმენებად და ა.შ.

გორის სკოლებში სემინარები და შეხვედრები გავმართეთ. მათ სტუდენტური თვითმმართველობების წარმომადგენლებიც ესწრებოდნენ. განვიხილეთ კონკრეტული პრობლემები და მათი დაძლევის გზები, მაგალითად: როგორ ჩავატაროთ ნამდვილი დემოკრატიული არჩევნები თვითმმართველობებში, როგორ ჩამოვყალიბოთ ეფექტური სტრუქტურა და როგორ გავწეროთ ფუნქციები, ასევე, როგორ შეიძლება ინიციატივების ორგანიზება და ფინანსების მოძიება.

სკოლებში პედაგოგები, კლასის დამრიგებლები ან დირექციის წარმომადგენლები საკუთარ თავზე იღებენ ყველა ინიციატივას, რაც გაუმართლებელია. ამ შემთხვევაში, მოსწავლეებს არ ვაძლევთ საშუალებას, თავად დაგეგმონ და განახორციელონ თუნდაც არასწორი აქტივობა. ცხოვრებისეული გამოცდილებისთვის შეცდომებიც ხომ აუცილებელი რამაა. მათ ინიციატივის გამოჩენის

სურვილი არ უნდა დაკარგონ, ენერგია, ემოციები, ენთუზიაზმი სხვა მხრივ არ უნდა მიმართონ – მათ ცხოვრებაზე ეს დადებითად არ აისახება.

ქართულ თუ ესტონურ საზოგადოებაში არაერთგვაროვანი წარმოდგენები არსებობს სკოლის ცხოვრებაში მოსწავლეთა მონაწილეობაზე. ჩვენთან ჯერ კიდევ არ არის ისეთი სახის დემოკრატიული კულტურა, რომ მოსწავლეებმა თავისუფლად შეძლონ სკოლის სამეურვეო საბჭოებში მუშაობა, არადა, მათ გარეშე სკოლის საქმიანობა და მიზნები არ უნდა განისაზღვროს. ასევე, მათ აქტიური მონაწილეობა უნდა მიიღონ სკოლის ბიუჯეტის განაწილებაში. ერთიკაა, აუცილებლად გადასახედია მიდგომა. როგორ მოსწავლეებს ვირჩევთ სამეურვეო საბჭოში? რატომღაც, უმრავლეს შემთხვევაში, ეს მოსწავლეები ნაკლებად გამოირჩევიან აქტიურობით.

თქვენ გაცნით მასწავლებელთა საგანმანათლებლო ტრენინგ-პროგრამას – „ისტ-ის გამოყენება სასწავლო პროცესში“. როგორ შეაფასებდით ამ მიმართულებით საქართველოში ჩატარებულ საქმიანობას?

ეს იმ საქმიანობას განეკუთვნება, რომელიც ყველაზე მეტად რთული მეჩვენება. შეიძლება ყველა სკოლას აჩუქო კომპიუტერი, მაგრამ პედაგოგთა მომზადება და გადამზადება ძალიან ძნელი და დროში გაწელილი პროცესია.

თქვენთან უკვე რამდენიმე წელია, მოსამზადებელი საქმიანობა მიმდინარეობს. ძალიან თანამედროვე და საინტერესო კურსი გაქვთ, რომელიც მართლაც სამაგალითოა ბევრი დასავლური ქვეყნისთვისაც. იმის მიუხედავად, რომ ქართველმა ექსპერტებმა ჩვენი რჩევები და გამოცდილება გამოიყენეს, თამამად შემიძლია ვთქვა: ეს არის სუფთა ქართული, სრულიად ახლებური კურსი. ახლა საჭიროა, ეს ყველაფერი გაგრძელდეს და არ შეჩერდეს. აუცილებელია, აღნიშნული კურსი ყველა პედაგოგმა გაიაროს. ესტონეთში ამ სტრატეგიამ გაამართლა.

რეფორმების მიმდინარეობისას, ჩვენ დროში შეზღუდულები არ ვიყავით, თქვენ კი ერთდროულად გინევთ ყველაფრის კეთება: სკოლების ინტერნეტიზაცია, ტრენინგები ისტ პროგრამებში, სილაბუსებისა და საგაკვეთილო გეგმების შემუშავება ამ მიმართულებით და ა.შ.

საქართველოში, ამ მოკლე დროში, ბევრი რამ გაკეთდა განათლების სფეროში: განათლების შესახებ კანონის მიღება, ეროვნული გეგმების, საგამოცდო სისტემის ჩამოყალიბება, ახალი სახელმძღვანელოების შექმნა, სამეურვეო საბჭოების ფორმირება, დირექტორების არჩევა, ინფრასტრუქტურის გამართვა, პედაგოგთა მომზადება სასერტიფიკაციო გამოცდებისთვის და ა.შ. ამდენი ინოვაციისა და სიახლის დანერგვა რთულია. მე ყველა საგანმანათლებლო სისტემას არ ვიცნობ, მაგრამ რაც შეეხება თქვენს ეროვნულ სასწავლო გეგმას, გამიჭირდება უკეთესი მაგალითის მოყვანა. ვფიქრობ, თქვენ იქნებით საუკეთესო მაგალითი სხვა ქვეყნებისთვის.

დარწმუნებული ვარ, მალე სკოლებში სრულიად შეიცვლება ის გარემო, რომელიც ნორმალურად ითვლებოდა ბოლო 150 წლის განმავლობაში. შეიცვლება დაფინანსების წესი, სკოლების არქიტექტურა, სასკოლო სივრცე და სასწავლო მიდგომები. რამდენიმე ქვეყანა, ამ მხრივ, უკვე ძალიან მნიშვნელოვან ექსპერიმენტებს ახორციელებს.

დიდი მადლობა საინტერესო საუბრისთვის და, ბოლოს, რას ეტყოდით და უსურვებდით ჩვენს მასწავლებლებს?

საქართველოს მასწავლებლებს მინდა, ვუსურვო, რომ დიდხანს გაჰყვეთ ის ენთუზიაზმი და საკუთარი პროფესიის სიყვარული, რომელსაც მათში ვხედავ. ჩვენ ხომ ჩვენი პროფესია მხოლოდ იმიტომ არ გვიყვარს, რომ ამაში ხელფასს ვიღებთ. ეს საქმე უდიდეს სიამოვნებას გვანიჭებს. ალბათ ასეთმა დამოკიდებულებამ და შემართებამ გადაგატანინათ ის უმძიმესი წლები.

წიგნის წაკითხვას რა უნდა

კლასგარეშე საკითხავი ლიტერატურა და ქართული პარადოქსები

ალექო ცაიტიშვილი

კითხვა სიამოვნებააო, ამბობდა ლიტერატურის ცნობილი თეორეტიკოსი, როლან ბარტი. მართლაც, როგორ შეიძლება, კარგი წიგნის კითხვა უსიამოვნო გრძნობებს იწვევდეს. თუმცა საქართველო პარადოქსების ქვეყანაა. ჩვენი რესპონდენტი, თბილისის მე-12 კლასის მოსწავლე ამბობს, რომ მისი თანაკლასელების, დაახლოებით, 25%-სთვის კითხვა სასჯელია. ისინი სასწავლო პროგრამაში შეტანილ კლასიკოსებს მხოლოდ მასწავლებლის დავალებით, ან მშობლების მკაცრი ზედამხედველობის ქვეშ კითხულობენ.

„ძალდატანებითი კითხვის“ საიდუმლო ადვილი ამოსახსნელია. მე-12 კლასის შემდეგ საერთო ეროვნული გამოცდების დრო დგება, როცა სასწავლო პროგრამით გათვალისწინებული ნაწარმოებების ცოდნას

მოითხოვენ. მშობლებს სურთ, რომ შვილებმა გამოცდები კარგად ჩააბარონ და უმაღლესი განათლების გარეშე არ დარჩნენ. ამიტომ, წიგნის ძალდატანებითი კითხვის იმპულსები, ძირითადად, მათგან მოდის.

„საქართველოში, სამწუხაროდ, ჯერ არ ტარდება სოციოლოგიური გამოკითხვები ან კვლევები, რომლებითაც მხატვრული ლიტერატურის კითხვის მაჩვენებლები გაირკვეოდა. ამ ტიპის სამუშაო გარკვეული ფინანსური თუ ადამიანური რესურსების მობილიზებას უკავშირდება და ეს რესურსები ჩვენთან უფრო მწვავე სოციალურ-პოლიტიკურ პრობლემებზე იხარჯება. თუმცა დარწმუნებული ვარ, სწორედ ლიტერატურა და, ზოგადად, კულტურა არის გზა ამ პრობლემების გადასაჭრელად“, – ამბობს ილია ჭავჭავაძის უნივერ-

თუ ადამიანს აქვს ლიტერატურული ინტერესები და მინიმალური კომპიუტერული უნარ-ჩვევები, მოზარდი იქნება ეს, წიგნის მოყვარული, მასწავლებელი თუ ლიტერატურისმცოდნე, მისთვის უზომოდ იზრდება ლიტერატურული მასალის თუ ინფორმაციის წდომის შესაძლებლობა. “

სიტეტის პროფესორი, ლიტერატურათმცოდნე, ბელა ნიფურია.

რაკი სოციოლოგიური კვლევა არ არსებობს, გადავწყვიტეთ, ისევ მოსწავლეებისთვის, მასწავლებლებისთვის და მშობლებისთვის გვეკითხა: რამდენად აქტიურად კითხულობენ ბავშვები არა მარტო სასწავლო პროგრამით გათვალისწინებულ ნაწარმოებებს, არამედ კლასგარეშე ლიტერატურას? ვინ ურჩევს მოზარდებს ამა თუ იმ წიგნის წაკითხვას და ვის არჩევანს ენდობიან ისინი? რომელი ნაწარმოებებია პოპულარული და რამდენად ხელმისაწვდომია წიგნები პატარა მკითხველებისთვის? ამ საკითხებზე ექსპერტების, გამომცემლობებისა და მარკეტოლოგების აზრიც შევაჯერეთ.

მე-12-კლასელი დაჩი მეურმიშვილი წიგნის შერჩევისას ყველაზე მეტად საკუთარ თავს ენდობა, შემდეგ კი იმ თანატოლების აზრს ითვალისწინებს, რომლებიც წიგნს სიამოვნებისთვის კითხულობენ. მეგობრები ერთმანეთს ხშირად უყვებიან პერსონაჟების თავგადასავალს, აზრთა გაცვლა-გამოცვლისას კი ახალი წიგნების

წაკითხვის სურვილიც ჩნდება. ცხადია, მასწავლებლისა და მშობლის რჩევასაც უნევს ანგარიშს, მაგრამ დაჩი წიგნებს მაინც საკუთარი გემოვნებით ირჩევს.

დაჩი მეურმიშვილი, თბილისის 47-ე სკოლის მე-12 კლასის მოსწავლე: „პროცენტულად რომ ვთქვათ, დაახლოებით, ასეთი სურათია: ჩემი თანაკლასელების 70% არაფერს კითხულობს. ისინი მარტო სპორტულ გაზეთს თუ გადაშლიან და ტოტალიზატორის „კუშებს“ დაითვლიან, ანდა, მაგალითად, ვიღაც ბიჭობს და შეიძლება გალაკტიონის რომელიმე ლექსი ისწავლოს ზეპირად. 25% სწავლობს, მაგრამ სახეზე აწერია, ოღონდ ამას ნუ წამაკითხებ და თუ გინდა, სილა გამაწვანო. წიგნებს ძალდატანებით კითხულობენ – მასწავლებლის დავალებით და მშობლების შიშით.

დაგვრჩა მხოლოდ 5% – ის ნაწილი, რომელიც კითხულობს საკუთარი სიამოვნებისთვის, ძირითადად, ისეთ წიგნებს, რაც მოდაშია: მარკესის „მარტოობის 100 წელიწადს“, პიუზოს „ნათლიას“, კოელიოს რომანებს და ა. შ. ცოტა არ იყოს, ამას სწოებიზმის სუნი ასდის, მაგრამ ამ 5%-ში არიან ისეთებიც, ვინც დოსტოევსკის გადაშლის, ჰერმან ჰესეს წაიკითხავს, კარლოს კასტანედასა და სამეცნიერო ლიტერატურას შეეჭიდება“.

საკუთარი მეთოდოლოგია შეიმუშავა და წამოიწყო პროექტი: „მე ვსწავლობ კითხვას“. „საინტერესო, მარტივი ტექსტები და სახალისო ილუსტრაციები ბავშვის ყურადღებას მიიპყრობს და „აიძულებს“ მას, მეტი წიგნი წაიკითხოს“, – ასეთია პროექტის ჩანაფიქრი. ამ სერიით გამოცემულ პატარა წიგნებზე მითითებულია, რომელ საფეხურს განეკუთვნება ისინი. პირველი საფეხურის წიგნებში ძალიან მარტივი საკითხავი ტექსტებია, რომლებიც იმ ბავშვებისთვის არის განკუთვნილი, კითხვას ახლა რომ სწავლობენ. II საფეხურზე ტექსტები უფრო რთულდება, III საფეხურზე კი ბავშვებს გაცილებით მოზრდილი ტექსტების კითხვა უწევთ.

ერთი სიტყვით, მოზარდების წიგნთან მიყვანას გამომცემლები აქტიურად ცდილობენ. სიმართლე რომ ითქვას, ეს მათ წისქვილზეც ასხამს წყალს და მსგავსი აქტიურობა არც უნდა გვიკვირდეს.

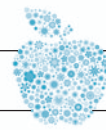
როგორი უნდა იყოს კლასგარეშე ლიტერატურის გაკვეთილი

ადრეულ ასაკში წიგნისადმი ინტერესის გაჩენასა და კითხვის ყოველდღიურ ჩვევად ჩამოყალიბებაში მთავარ როლს მაინც სკოლა და ოჯახი ასრულებს. როცა ბავშვი წიგნისადმი ინტერესს არ იჩენს, ამას მასწავლებელი ხშირად მშობელს აბრალებს, მშობელი კი პირიქით – მასწავლებელს. სინამდვილეში, მათ შორის პასუხისმგებლობა ალბათ თანაბრად ნაწილდება.

პოეტი მაია სარიშვილი, რომელიც ერთხანს ბაკურ სულაკაურის სკოლაში ლიტერატურას ასწავლიდა, მიიჩნევს, რომ უკეთესი იქნება, თუ მასწავლებელი მაქსიმალურად წახალისებს ბავშვების წიგნთან ურთიერთობას. ის გაუმართლებლად თვლის დაწყებით კლასებში კლასგარეშე საკითხავი ლიტერატურის შეტანას. მისი აზრით, უკეთესი იქნებოდა, თუ კლასგარეშე ლიტერატურის გაკვეთილს ბავშვები თავად ჩაატარებდნენ – შინიდან საყვარელ წიგნებს მოიტანდნენ და ერთმანეთს აზრებს გაუზიარებდნენ, პატარა წიგნებს კი იქვე წაიკითხვდნენ. ბავშვებს

„გია ქარჩხაძის გამომცემლობამ“, „ბაზისბანკთან“ ერთად, საუკეთესო საბავშვო ნაწარმოებისთვის პრემია – „ოქროს ბუმბული“ დაანესა. ახალი ავტორების აღმოჩენასა და მათი ნაწარმოებების გამოქვეყნებაზე „დიოგენეც“ ზრუნავს. „ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობამ“ კი ბავშვების წიგნით დაინტერესებისთვის

მოსწონთ, როცა მათ აზრებს სხვა უსმენს, განსაკუთრებით – თუ მსმენელის როლში თვით მასწავლებელია.

ბელა წიფურიაც მიიჩნევს, რომ მსგავსი წამახალისებელი მეთოდი მართლაც ძალიან კარგია: „მსოფლიოს ბევრ ქვეყანაში სწორედ ასე მუშაობენ ბავშვებთან. საქართველოშიც სწავლა-სწავლების პროცესის განახლებაზე ზრუნვა საკლასო გარემოში სწორედ ხალისის, ინდივიდუალური არჩევანის, შემეცნების, ესთეტიკური განცდის კომპონენტების შემოტანას გულისხმობს. თუმცა, ამ შემთხვევაშიც, მასწავლებლის მონადინება გადამწყვეტია, რათა არც მისთვის და არც მოსწავლეებისთვის ეს ნაძალადევი პროცესი არ გახდეს. როგორც თქვენ ამბობთ, „ძალდატანებითი კითხვა“ მხოლოდ უარყოფით როლს ასრულებს და ეს სკოლამ და მასწავლებელმა ნათლად უნდა დაინახოს. მასწავლებლებისადმი რეკომენდაციები უხვად არის ახალ ეროვნულ სასწავლო გეგმაში, ახალ სახელმძღვანელოებში, სწავლების ახალ მეთოდოლოგიებში – ყველა იმ მასალაში, რომელიც პედაგოგს პროფესიულ განვითარებაში ეხმარება. თუმცა, მე მგონი, მთავარია, ამ სიახლეების ათვისება თავად მასწავლებლისთვის არ იყოს „ძალდატანებითი“ პროცესი“.

ბავშვების წახალისების მეთოდს ხშირად მიმართავს თბილისის 192-ე საჯარო სკოლის დანყებითი კლასების მასწავლებელი, ანა მიქაბერიძე. მას მიაჩნია, რომ სასწავლო პროგრამით გათვალისწინებული ნაწარ-

მოებების ათვისება, ნებისმიერ შემთხვევაში, აუცილებელია: „სავალდებულო სასკოლო პროგრამა სპეციალისტების მიერ ათასჯერ შემოწმებული და აპრობირებულია. ე. წ. ძალდატანებითი კითხვა კი, დროის რალაც მონაკვეთში, შესაძლებელია, მოსწავლეს წიგნის კითხვის სასურველ ჩვევად გადაექცეს. მთავარია, როგორ მიუდგები პრობლემას: წიგნის კითხვის შეყვარების მზა რეცეპტი ხომ არ არსებობს. ყველა ბავშვი ინდივიდუალურ მიდგომას მოითხოვს“.

უფროსკლასელების დედა, ხათუნა ვადაჭკორია ამბობს, რომ მოზარდის წიგნით დაინტერესებისას გადამწყვეტ როლს მასწავლებელი ასრულებს. მისი აზრით, პედაგოგი შედეგს ვერ მიიღებს, თუ მექანიკურად, მხოლოდ სამსახურებრივი ვალდებულების გამო ატარებს გაკვეთილს და კლასგარეშე ღონისძიებებს არ მიმართავს: „ჩემი ბავშვები ერთხანს ლანჩხუთის რაიონის სკოლაში სწავლობდნენ. იქ უმცროსი ბიჭის კლასში დადგეს სპექტაკლი: „ათვინიერებენ მიმინოს“. ბავშვებმა გულდასმით წაიკითხეს ნაწარმოები, გაარჩიეს, როლებიც თვითონ გაინანილეს. ეს ყველაფერი ძალიან უხაროდათ. ლანჩხუთის სკოლაში ყოველ კვირა ეწყობოდა ვიქტორინები. სხვა სკოლის ბავშვებს ეჯიბრებოდნენ და, ამ მიზნით, ზოგჯერ სხვადასხვა სოფლის სკოლებსაც სტუმრობდნენ. ეს ბავშვებისთვის დიდი ზეიმი იყო. თბილისში რაც გადმოვიყვანეთ, ბავშვს საახალწლო ზეიმიც კი არ ჰქონია. ამიტომ, წიგნისკენაც აღარ იხედება“.

მშობლები ჩივიან, რომ მათი შვილი კომპიუტერმა „ჩაითრია“. თუმცა ოპტიმისტების აზრით, კომპიუტერის შესაძლებლობების სწორად გამოყენებით, დადებითი ეფექტის მიღება უფრო შეიძლება, ვიდრე უარყოფითის.

ბელა წიფურია: „კომპიუტერის მიერ წიგნის ჩანაცვლებაში თუ იმას ვიგულისხმებთ, რომ მოზარდი კომპიუტერული თამაშებით არის გართული და არა კითხვით, ეს მართლაც მასობრივი პრობლემაა. თუმცა ეს არა კომპიუტერის, ანუ მანქანის ბრალია, არამედ მისი, ვინც ამ მანქანას მოიხმარს. კომპიუტერი, როგორც კაცობრიობის ყველა სხვა ტექნოლოგიური მიღწევა, შეიძლება გამოიყენო კულტურული, ინტელექტუალური თუ საზოგადოებრივი განვითარებისათვის, ისევე, როგორც მის საპირისპიროდ. თუ ადამიანს აქვს ლიტერატურული ინტერესები და მინიმალური კომპიუტერული უნარ-ჩვევები, მოზარდი იქნება ეს, წიგნის მოყვარული, მასწავლებელი თუ ლიტერატურისმცოდნე, მისთვის უზომოდ იზრდება ლიტერატურული მასალის თუ ინფორმაციის წვდომის შესაძლებლობა.

ერთი რამ ცხადია: ნაკითხი, განათლებული ადამიანი ყოველთვის დაფასებული იყო და იქნება, რა პროფესიაც არ უნდა ჰქონდეს მას. ეს უბრალო ჭეშმარიტება კი მოზარდებამდე მშობლებმა და მასწავლებლებმა ერთად უნდა მიიტანონ.

მანანა იაშვილი

მოსწავლეები და მასწავლებლები, ასევე, მშობლები არასწორად აკავშირებენ ერთმანეთთან საგამოცდო პროგრამასა და ეროვნულ სასწავლო გეგმას. ეროვნული სასწავლო გეგმა უფრო მრავალმომცველი დოკუმენტია, ვიდრე საგამოცდო პროგრამა, რომელიც ეროვნულ სასწავლო გეგმას არ უნდა სცდებოდეს.

მე-12 კლასის სახელმძღვანელო - „რთული წიგნი“ და სკოლის მაღალი სტანდარტი

მე-12 კლასის ქართული ენისა და ლიტერატურის სახელმძღვანელო მოცემულ კლასში აღნიშნული საგნის ერთადერთი გრიფირებული სახელმძღვანელოა. მისი შემოღებისთანავე მასწავლებლებს, მოსწავლეებსა და ექსპერტებს შორის განსხვავებული მოსაზრებები გაჩნდა. პედაგოგები მუდმივად საუბრობენ იმის შესახებ, რომ ბავშვებს არ აქვთ მოტივაცია, ისწავლონ ამ სახელმძღვანელოთი. პრობლემებია ასევე მასწავლებელთა მომზადების კუთხითაც.

გადაწყვეტით, გაგვერკვია: რა წარმოადგენს სირთულეს და როგორ შეიძლება მისი დაძლევა. ამისათვის მასწავლებლებს, მოსწავლეებს, სახელმძღვანელოს ავტორებს, შესაბამისი ცენტრების წარმომადგენლებს და თავად განათლებისა და მეცნიერების მინისტრს გავესაუბრეთ.

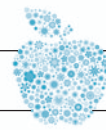
„ბავშვები ისედაც ძალიან დატვირთულნი არიან, ეროვნული გამოცდებისთვის ემზადებიან, ამ წიგნიდან კი გამოცდების პროგრამაში საკითხები არ არის შესული. როდესაც მასწავლებლებს წიგნები დაურიგეს, გვიანი იყო და ჩვენც მოუზადებლად მოგვიხდა კლასში შესვლა“, – მითხრა თბილისის ერთ-ერთი სკოლის მასწავლებელმა, რომელიც სახელის გამხელას მოერიდა.

ლეილა ბერძენიშვილი, ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი: „სახელმძღვანელო 14 ლარი ღირს და რადგან გამოცდებზე ბავშვებს ამ საკითხებს არ სთხოვენ, მშობლებიც უფრო საჭირო წიგნებს ყიდულობენ. წელს ბავშვებს უკვე ვეღარ მოვთხოვე, ბულგაკოვი, სელინჯერი და სხვა კლასგარეშე ლიტერატურა მთლიანად წაეკითხათ. ძალიან დიდი დატვირთვა აქვთ და იღლებიან“.

საინტერესოა მოსწავლეების მოსაზრებაც. 50-ე საჯარო სკოლის XII კლასის მოსწავლე, **გიორგი ხაშბა** ამბობს, რომ 12-წლიანი სწავლება მოსწონს: „11 წელი რომ მესწავლა, გამოცდებისთვის მზად არ ვიქნებოდი. ჩვენი ქართულის მასწავლებელი საინტერესოდ იყენებს XII კლასის წიგნს. პარალელურად ვიმეორებთ და ესწავლობთ იმას, რაც უნდა ჩავაბაროთ“. იმავე სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლე-

ბელი, **ირმა ძონენიძე** კი გვიმხელს: „ჩვენ სხვა სახელმძღვანელოს ვიყენებთ, რადგან ბავშვები ამით ვერ სარგებლობენ. ისინი ეროვნული გამოცდების ჩასაბარებლად ემზადებიან. დღეს ბავშვები მხოლოდ იმას სწავლობენ, რაც ჩასაბარებლად სჭირდებათ. კარგი იქნება, თუ ამ წიგნიდანაც შევა საკითხები საგამოცდო პროგრამაში. ისე წიგნსაც კი არ ყიდულობენ, არ გეჭირდებათ“.

მასწავლებლების უმრავლესობა, მოსწავლეებისა და მშობლების მოთხოვნის შესაბამისად, სწავლების პროცესში აღნიშნულ სახელმძღვანელოს არ იყენებს. 43-ე საჯარო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი, **ქეთევან ქავთარაძე** გვიამბობს: „ბავშვებს სურდათ, რომ IX კლასიდან მთლიანად გაგვემეორებინა ქართული ლიტერატურა და გრამატიკა. თუმცა ანდრეევის „ბენ-ტოვიტი“ და ჯეშალ ქარჩხაძის „ლაპათ-ლუხუმი“ მაინც გავიარეთ. ეს მათთვის საინტერესო იყო და ხანგრძლივი დისკუსია გვექნა. სახელმძღვანელოში შესული ტექსტები ყველა განათლებულ ადამიანს უნდა ჰქონდეს წაკითხული, მაგრამ, ჩემი აზრით, წიგნი მაინც გადატვირთულია: არის საკითხები, რომლებიც ბავშვებს არ აინტერესებთ, მაგალითად, პუბლიცისტიკა, ესეები, წერილები. მათ მოთხრობები და რეალურ ცხოვრებასთან ლიტერატურული პარალელები უფრო იზიდავთ“.

სახელმძღვანელოების გრიფირებისა და, კონკრეტულად, XII კლასის ქართული ენისა და ლიტერატურის სახელმძღვანელოს შესახებ ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრის ექსპერტს, **ნინო დობორჯგინიძეს** გავესაუბრეთ: „ჩვენ ყველა კლასისთვის შესაბამისი სტანდარტი გვაქვს. სანამ გრიფირებაზე განიხილება, ანუ საბოლოოდ დამტკიცდება, ყველა სახელმძღვანელო გადის პილოტირების პროცესს. ხანდახან სახელმძღვანელო სრული სახით შემოდის გრიფირებაზე და მერე გადის ტესტირებას. სკოლები, სადაც სახელმძღვანელოების პილოტირება ხდება, სხვადასხვა თვალსაზრისითაა შერჩეული. ასეთი პოლიტიკაა: ქალაქის სკოლა ამდენი % და სოფლის სკოლა ამდენი %. სკოლებს მოეწონათ ეს სახელმძღვანელო და შესაბამისი დასკვნაც გააკეთეს.“

ამ წიგნის ღირსება სწორედ ის არის, რომ წარმოაჩენს იმ ფასეულობებს, რომელიც ქართულ ლიტერატურას შეუქმნია და ამ ფასეულობების ადგილს მსოფლიო ლიტერატურაში. ვფიქრობ, ეს წიგნი მოსწავლეებისთვის იმდენად არ არის რთული, რამდენადაც მასწავლებლებისგან მეტ ძალისხმევასა და ოსტატობას მოითხოვს. ხშირად გვეკითხებიან: რატომ ამდენი თარგმანი? თარგმანი ენის ისეთივე ორგანული ნაწილია, როგორც ორიგინალური ლიტერატურა. ჩვენმა ავტორებმა კი უკვე გამოსცეს გზამკვლევი მასწავლებლებისთვის, რათა ისინი უცხო მასალებში ადვილად გაერკვნენ“.

ეროვნული გამოცდების ცენტრის ქართული ენისა და ლიტერატურის ჯგუფის ხელმძღვანელი, **კახა ჯამბურია** განმარტავს: „XII კლასის სახელმძღვანელოში შესულია სხვადასხვა ტიპის ტექსტები, რომელთა შესწავლა რამდენიმე მიზანს ემსახურება. ეს არის: კითხვის უნარის, ზეპირმეტყველების განვითარება; დისკუსიების ჩატარებისა და პრეზენტაციის წარმართვის უნარის ჩამოყალიბება. გვხვდება წერიტი დავალებებიც, ძალიან კარგი დავალებები ტექსტების შედარებისთვის. ეს წიგნი სხვა მიზანს ემსახურება, ჩვენი გამოცდა კი სულ სხვა მიზანს ისახავს. ეროვნულ სასწავლო გეგმაში წერია, რომ მოსწავლემ გარკვეულ დონეს უნდა მიაღწიოს და მოცემულია რეკომენდებულ მწერალთა ჩამონათვალი – 70 ქართველი

მწერალი. იქ არ არის ჩამოთვლილი: ვუდი ალენი, მიხეილ ბულგაკოვი, ლევ ტოლსტოი, ჯიბრან ხალილ ჯიბრანი, ჰერმან ჰესე, ფრანც კაფკა, ჯერომ სელინჯერი და სხვანი და სხვანი. ეს ძალიან კარგი ტექსტებია და არ ვამბობთ, რომ ისინი ბავშვმა არ უნდა წაიკითხოს. ჩვენ გვქვს მეორე, არჩევითი გამოცდა, სადაც მსოფლიო ლიტერატურის ტექსტებს ვიყენებთ. სავალდებულო გამოცდა კი, ლიტერატურული მასალის მეშვეობით, ქართული ენის ცოდნას, კითხვის უნარსა და აზროვნებას ამოწმებს.“

მასწავლებლები მოსწავლეებს გამოცდებისათვის ამზადებენ, საგამოცდო პროგრამაში კი არც ბელ კაუფმანის ლექსია შეტანილი და არც ვუდი ალენის მოთხრობა. ჩვენ შეგვიძლია, ათასი წიგნი შევქმნათ, იმხელაა მსოფლიო ლიტერატურა, მაგრამ ეს ქართული ენისა და ლიტერატურის სახელმძღვანელო არ იქნება. საერთოდ, გამოცდა სახელმძღვანელოზე ზედმეტად დამოკიდებული არ არის. გამოცდაზე ეროვნული სასწავლო გეგმის ათვისება მოწმდება და არა ის, კონკრეტული სახელმძღვანელო როგორ არის ათვისებული. აი, უკვე წელს, მე-10 კლასში, ქართულში 6 წიგნია. გაი-სად მე-11-შიც შეიძლება ამდენივე იყოს. მთელს ევროპაში ასეა: ზოგ საგანში 40-მდე სახელმძღვანელო აქვთ“.

რა მიზანი დაისახეს წიგნის ავტორებმა და რატომ შეადგინეს ასეთი ტიპის სახელმძღვანელო? – ამის თაობაზე კომენტარი წიგნის პირველი ნაწილის ერთ-ერთ ავტორს, **ნიკოლოზ ჩუბინიძეს** ვთხოვეთ: „როდესაც ამ წიგნს ვქმნიდით, ბევრ მნიშვნელოვან ასპექტთან ერთად, გავითვალისწინეთ ის ფაქტიც, რომ ჩვენში ლიტერატურის სწავლების მიმართ ცალსახად იდეოლოგიზებული, სტერეოტიპული დამოკიდებულება იყო. შევეცადეთ, მხატვრული ლიტერატურის კითხვა და შესწავლა მოსწავლისათვის პიროვნული ფასეულობების ჩამოყალიბების, ესთეტიკური სიამოვნების მიღებისა და თვითშემეცნების წყაროდ ქცეულიყო. სახელმძღვანელოში წარმოდგენილი ტექსტები – ქართულიც და უცხოურიც, ასევე, დავალებები და სავარჯიშოები სწორედ ამ აზრით შევარჩიეთ.“

უკვე ერთი წელი გავიდა სახელმძღვანელოს გამოქვეყნებიდან და

კვლავ ისმის, რბილად რომ ვთქვათ, რამდენიმე უხერხული და რიტორიკული შეკითხვა. კერძოდ: რატომ უნდა ვასწავლოთ ბავშვებს სელინჯერი, ჰემინგუეი და ტოლსტოი იმ სახელმძღვანელოთი, რომელსაც ქართული ჰქვია? საზღარგარეთის ლიტერატურას ვასწავლით თუ ეროვნულს? ამ კითხვების პასუხი ამომწურავად და მკაფიოდაა ჩამოყალიბებული სახელმძღვანელოს პირველი ნაწილის წინათქმაში.

ჩვენც შეიძლება გავიმეოროთ და დავსვათ „პრაგმატული“ და რეალური შეკითხვები, კერძოდ: რატომ არ არის შეტანილი საგამოცდო პროგრამაში არც ერთი ქართველი ავტორის არც ერთი ქართული ტექსტი XII კლასის სახელმძღვანელოდან? კიდევ უფრო რომ დავაკონკრეტოთ: რატომ არ არის წარმოდგენილი საგამოცდო პროგრამაში იმ ქართველ ავტორთა თუნდაც ერთი პატარა ტექსტი, რომლებიც რეკომენდებულია ეროვნული სასწავლო გეგმის მიერ (მაგ. „თავსაფრიალი დედაკაცი“, „რაჭათ-ლუხუმი“, „რამ შემქმნა ადამიანად“, „მოგონება“, „მესაფლავე“, „ევა“, „მედეა“ და მრავალი სხვა.) სამწუხაროდ, ამ კითხვებზე გულწრფელი პასუხები არ მოგვისმენია და, გულახდილად რომ გითხრათ, კარგი იქნება, თუ კი ამ სრულიად ალოგიკური საკითხის მოგვარებას არც წიგნის, არც ჩვენი სკოლის და, რაც მთავარია, ჩვენი მოსწავლეების ინტერესები არ შეეწირება.

ვთვლით, რომ ეს წიგნი ჩვენი საგანმანათლებლო სივრცისათვის ახალი ტიპის სახელმძღვანელოა. სწორედ ამიტომ პედაგოგთა და ლიტერატორთა მხრიდან მის შესახებ ჯანსაღი და საქმიანი მსჯელობა იმის საფუძველს შექმნის, რომ მომავალში ჩვენც და სხვა ავტორებიც XII კლასელთათვის უკეთეს სახელმძღვანელოებს შევადგენთ“.

XII კლასის ქართული ენისა და ლიტერატურის სახელმძღვანელოს მეორე ნაწილის ავტორი, **თამაზ ვასაძე** ამბობს, რომ XII კლასში უკვე მონიჭებული ადამიანები სწავლობენ და აქცენტიც ცოდნის მაღალ სტანდარტზე კეთდება. მისთვის გაუგებარია, რატომ არ აისახა საგამოცდო ტესტებში ამ სახელმძღვანელოს მასალები: „წიგნში ორი ხაზია: ერთი ქართული ლიტერატურის კლასიკურ ხაზს წარმოადგენს, ხოლო მეორე

სააზროვნო უნარ-ჩვევების განვითარებას უწყობს ხელს. ნიგნი ცოტადიდი გამოვიდა. შეიძლება უფრო კომპაქტური სჯობდა, მაგრამ ეს ხომ პროცესია: შემდეგ ეტაპზე გავაუმჯობესებთ. სელინჯერსა და ჰემინგუეის რომ თავი დავანებოთ, საგამოცდო პროგრამაში ქართული ლიტერატურის ნიმუშები მაინც უნდა ასახულიყო. თარგმანის გამოყენებაც შეიძლებოდა უცხო ტექსტის ანალიზის დროს. ქართული ლიტერატურის ნაწილში ისეთი ნიმუშებია, რომლებსაც გვერდი არ უნდა ავუაროთ, მაგალითად, ჭაბუა ამირეჯიბის „დათა თუთაშხია“, ოთარ ჭილაძის „ყოველმან ჩემმან მოვინებ“, რევაზ ჭეიშვილის მოთხრობები, ბესიკ ხარანაულის ლექსები და ა.შ.

დღეს, კომპიუტერისა და ტელევიზორის ეპოქაში, მასწავლებლისთვის დიდი პრობლემაა: როგორ შეაყვაროს მოსწავლეს კითხვა? ბავშვმა უნდა დაინახოს, რომ რასაც კითხულობს, თავად მას ეხება. საკუთარი პრობლემები, ტკივილი, სიხარული თუ არ აღმოაჩინა ნიგნში, არაფერი გამოვა. ეს ერთად უნდა ვცადოთ ავტორებმა და პედაგოგებმა. შეადარეთ გასული საუკუნის 80-90-იანი წლების სწავლება დღევანდელს. ქართული ლიტერატურის სწავლების შინაარსი და ფორმები, მიდგომის კუთხეები მკვეთრად შეიცვალა. სირთულეებიც სწორედ ამან გამოიწვია. მე, როგორც ავტორმა, რაც შემეძლო, გავაკეთე: ნიგნს დავურთე პატარა კრებული – „მასწავლებლის მეგზური“, სადაც ყველა ძირითად ნაწარმოებზე ჩემულის ხედვა და კომენტარები გადმოვიცი. ასევე, მოვამზადე ორტომეული – „ქართული კრიტიკის სასკოლო ქრესტომათია“. ეს მასწავლებლების დამხმარე სახელმძღვანელოა, მაგრამ მისი უფრო ფართოდ გამოყენებაც შეიძლება.

სტანდარტში, რომელიც ძალიან მომწონს, როგორც კვალიფიციური ნამუშევარი, ყურადღება გამახვილებულია იმაზე, რამაც ადამიანი მკითხველად უნდა აქციოს, რამაც მას მხატვრული ლიტერატურის ადეკვატურად აღქმა, გააზრება, შეფასება უნდა ასწავლოს. სტანდარტის ასეთ მოთხოვნას ბუნებრივად მოერგო თემატური პრინციპი. ეს პრინციპი სხვადასხვა ეპოქის პერსონაჟებსა და მწერლებს შორის კავში-

რებს აცოცხლებს, რაც სტიქიურად არ ხდება – ყველაფერი გააზრებულია. ეს მეთოდი საშუალებას გვაძლევს, ძველი ქართული ლიტერატურა, რომელიც შორეული და ძნელად აღსაქმელია ახალგაზრდისათვის, ახალ რეალობას მოვარგოთ.

ქართული ლიტერატურა ერთი მთლიანობაა, სადაც განსხვავებული თემატური ხაზები ერთმანეთს კვეთს. ამ ხაზებს შეუძლია, დიდი სააზროვნო ბიძგი მისცეს მოსწავლეებს. ვთქვათ, ნინა წელს რაღაც ისწავლეს, მეორე წელს მას სხვა კონტექსტში ახსენებ. ეს კავშირები მუდმივად ცოცხლდება და ბავშვს არ ავიწყდება. როცა სულ ვსწავლობთ, ნასწავლს ვუბრუნდებით, ახალ აქცენტებს ვეძებთ, ლიტერატურის მთლიანობას სხვადასხვა კუთხით ვუკირკიტებთ, მაშინ შორეულიც ახლოვდება და ცოცხლდება.

ამ სახელმძღვანელოს შედგენისას, ჩემი პრიორიტეტები მქონდა: მინდოდა, ბავშვებს თავისუფლების მუხტით ეგრძნოთ, პასუხისმგებლები ყოფილიყვნენ თავისი ქვეყნისა და სხვა ადამიანების წინაშე. ამავე დროს, ისიც მნიშვნელოვანია, თანამედროვე სამყაროში ქართველებმა ისეთი ფასეულობები შევითვისოთ, რომლებიც ადაპტირებას შეგვადლებინებს. ამიტომ ვაკეთებ აქცენტს შრომისმოყვარეობაზე, გონიერებაზე, სამყაროს ფხიზელ და კრიტიკულ აღქმაზე, თვითშეფასებასა და თვითრეალიზაციაზე“.

აღნიშნულ საკითხებთან დაკავშირებით, თავისი მოსაზრება გაგვიზიარა განათლებისა და მეცნიერების მინისტრმა, **ნიკა გვარამია**: „პირველ რიგში, მინდა გითხრათ, რომ სახელმძღვანელოს ხარისხის შესახებ კომენტარი, ჩემი მხრიდან, არასწორი იქნებოდა. ეს სახელმძღვანელო გრიფირებულია და მის ხარისხზე სკოლამ უნდა იმსჯელოს. თუმცა, უნდა ითქვას, რომ ის ერთადერთი, უაღტერნატივო სახელმძღვანელო იყო, რაც, თავისთავად, კარგი არ არის. გრიფირების პროცედურის მთელი პოზიტივი ისაა, რომ კონკურენტული სახელმძღვანელოები გვაქვს და სკოლას საუკეთესოს შერჩევა შეუძლია. არ გამოვრიცხავ, რომ მისი სწავლებისას გამოვლენილი სირთულეები ამის ბრალი იყოს. როგორც კი იქნება

არჩევანის შესაძლებლობა, ბუნებრივია, ისეთი სახელმძღვანელოებიც გვექნება, რომლებიც რიგ სკოლებს უფრო მოეწონებათ.

რაც შეეხება ეროვნული სასწავლო გეგმისა და საგამოცდო პროგრამის ურთიერთმიმართების საკითხს, სახელმძღვანელო ეროვნულ სასწავლო გეგმას უნდა შეესაბამებოდეს. სხვაგვარად მას არც მიენიჭება გრიფი. ეს სახელმძღვანელო სკოლაში სწავლებისთვისაა განკუთვნილი და, შესაბამისად, მოსწავლის აკადემიურ მოსწრებას განაპირობებს. სამწუხაროდ, მოსწავლეები და მასწავლებლები, ასევე, მშობლები არასწორად აკავშირებენ ერთმანეთთან საგამოცდო პროგრამასა და ეროვნულ სასწავლო გეგმას. ეროვნული სასწავლო გეგმა უფრო მრავლისმომცველი დოკუმენტია, ვიდრე საგამოცდო პროგრამა, რომელიც ეროვნულ სასწავლო გეგმას არ უნდა სცდებოდეს. შესაბამისად, საგამოცდო პროგრამა შეიძლება მოიცავდეს გაცილებით ნაკლებ ავტორს და ეს ბუნებრივიცაა. მთავარია, შევამოწმოთ ინდიკატორები და სტანდარტები, რომლებიც ეროვნულ სასწავლო გეგმაშია მოცემული.

მიუხედავად ამისა, რადგან პრობლემა გვაქვს, ვალდებული ვართ, არსებულ რეალობას ანგარიში გავუწიოთ. წელს, ყველა დაინტერესებული მხარის მონაწილეობით, ერთობლივი განხილვა პირველად მოენყო. ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და ეროვნული გამოცდების ცენტრების, რესურს-ცენტრების წარმომადგენლებთან, რამდენიმე სკოლის დირექტორთან (არა მხოლოდ თბილისიდან), საქართველოს პარლამენტის წევრებთან ერთად, ეროვნული გამოცდებისა და ეროვნული სასწავლო გეგმის შესაბამისობა განვიხილეთ. საგამოცდო პროგრამაში ვერ მოხვდება ვერც ერთი ნაწარმოები, რომელიც რომელიმე სახელმძღვანელოში არ არის მოცემული. ძირითადად, საუბარია მე-9-12 კლასების სახელმძღვანელოებზე. გარდა ამისა, ჩემი შენიშვნა იყო, რომ ქართული ენისა და ლიტერატურის საგამოცდო პროგრამაში მნიშვნელოვნად ასახულიყო მე-12 კლასის ქართულის სახელმძღვანელო, რაც განხორციელდა კიდევ“.

განათლება, თანამედროვე მუზეუმის ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტი

ჟურნალ მასწავლებლის სტუმარია საქართველოს
ეროვნული მუზეუმის დირექტორი, დავით ლორთქიფანიძე

თამარ ფხაკაძე

**ბატონო დავით, გვიამბეთ
საქართველოს ეროვნული
მუზეუმის დაფუძნების, მასში
გაერთიანებული, აგრეთვე
მისი პარტნიორი და დონორი
ორგანიზაციების შესახებ.**

– საქართველოს ეროვნული მუზე-
უმი, დღევანდელი სახით, 2004 წელს
დაფუძნდა. მასში გაერთიანებულია
ცალკეული მუზეუმები და სახლ-
მუზეუმები, სამეცნიერო ცენტრები,
საცავები, ეროვნული გალერეა. დღეს
საქართველოს ეროვნული მუზეუმი
მსოფლიო კლასის მუზეუმად ითვ-
ლება და მისი დაარსება ჩვენი ქვეყნის
კულტურული მემკვიდრეობის სფე-
როში სტრუქტურული, ინსტიტუცი-
ური და საკანონმდებლო რეფორ-
მების დასაწყისს უკავშირდება.

მუზეუმმა უკანასკნელი წლების
მანძილზე არაერთი საინტერესო
პროექტი განახორციელა. მაგალითად,
გაეროს განვითარების პროგრამის,
შვედეთის საერთაშორისო განვითა-
რების სააგენტოსა და საქართველოს
პარლამენტის მხარდაჭერით,
პროექტის „გენდერი და პოლიტიკა
სამხრეთ კავკასიაში“ ფარგლებში,
საქართველოს ეროვნულ მუზეუმში
მოეწყო გამოფენები: „გენდერი და
ხელოვნება“, „ევოლუციური გენდე-
რი“; შედგა ბრიტანული და ქართუ-
ლი ქუჩის ფოტოგრაფიის გამოფენა;
განხორციელდა იუნესკოს, საქარ-
თველოს ეროვნული მუზეუმისა და
ნორვეგიის კულტურული მემკვიდ-
რეობის დირექტორატის ერთობლივი
პროექტი „გ. ჩიტაიას სახელობის

ღია ცის ქვეშ მუზეუმის რეაბილი-
ტაცია“; დაარსდა ტურისტული
მარშრუტი „თბილისი-სიღნაღი“.
ამჟამად ვმუშაობთ ეროვნული მუზე-
უმის, თბილისის მერიისა და თბილი-
სის საკრებულოს ერთობლივ პრო-
ექტზე „უძველესი თბილისი“. ეროვ-
ნულმა მუზეუმმა, ბოლო ხანებში,
არაერთხელ წარუდგინა მსოფლიოს
უძველესი ქართული კულტურული
მემკვიდრეობის ნიმუშები. მაგალი-
თად, ევროპისა და აშშ-ს ცნობილ
მუზეუმებში ვანის არქეოლოგიური
აღმოჩენების გამოფენები მოეწყო.

**ფაქტია, რომ ეროვნული
მუზეუმი უკვე მძლავრი და
მასშტაბური ორგანიზაციაა. მისი
დათვალიერება შთამბეჭდავ
სამუზეუმო კრუიზს ნიშნავს.**

– დიახ. ეს ჩვენი მონაპოვარი და
მთავარი პრინციპია. ერთიანი სამუ-
ზეუმო პოლიტიკის შექმნა ჩვენი
საქმიანობის პრიორიტეტია.

**ჩვენი ჟურნალის სპეციფიკი-
დან გამომდინარე, განსაკუთრე-
ბულად გვაინტერესებს თქვენი
შეხედულება იმის თაობაზე,
თუ რა როლის შესრულება
შეუძლია მუზეუმს თანამედ-
როვე საგანმანათლებლო
სივრცეში.**

– თანამედროვე მუზეუმისთვის
განათლება ერთ-ერთი მთავარი და
სტრატეგიული მიმართულებაა. ეს
უკვე რეალობაა მსოფლიო სამუზე-
უმო სისტემისთვის და გამოწვევის,

საგანმანათლებლო
სფეროში ჩართულო-
ბით, მსოფლიოს
წამყვან მუზეუმებს
უკვე დიდი და ფასე-
ული გამოცდილება
დაუგროვდა. ამ მუზე-
უმებთან სტაბილური
ორმხრივი პარტნიო-
რობა გვაკავშირებს.
შესაბამისად, სამუზე-
უმო საქმის ინოვაცი-
ებს დროულად
ვეცნობით და
ვიზიარებთ.

მიდგენია. ეს ერთი მთლიანობაა, რომელშიც უდავოდ მოიაზრება საგანმანათლებლო სექტორი.

არსებობს თუ არა საქართველოში მუზეუმის, როგორც საგანმანათლებლო რესურსის, რაიმე სახის პროგრამა? რას სთავაზობს ეროვნული მუზეუმი სკოლას და მოსწავლეს?

თანამედროვე მასწავლებელი რთული ამოცანის წინაშე დგას: მან უნდა მოახერხოს წიგნის და თანამედროვე ტექნოლოგიების, კერძოდ, ვებ-სივრცის ისეთი პროპორციით გამოყენება, რომ არც ერთი მათგანი არ დააზარალოს, ორივე მაქსიმალურად ეფექტურად წარმოაჩინოს.

ამ თვალსაზრისით, არც ჩვენ წარმოვადგენთ. თუნდაც ჩვენი სამომავლო პროექტის სათაური – „საქართველოს ეროვნული მუზეუმი ყველა სკოლაში“ ცხადყოფს, რომ სკოლა ჩვენი საქმიანობის ერთ-ერთი უმთავრესი ორიენტირია. რასაკვირველია, ვეთანხმები მოსაზრებას, რომ ბავშვის აღზრდა ოჯახიდან იწყება, მაგრამ ეს სულაც არ ნიშნავს იმას, რომ საზოგადოებრივი ინსტიტუტების როლი ნაკლებია. ამ ინსტიტუტების რიგში მოვიარებ სამუზეუმო სისტემასაც, რომელსაც მოზარდის სრულფასოვან, განათლებულ და პატრიოტ მოქალაქედ ჩამოყალიბებაში დიდი წვლილი შეუძლია შეიტანოს და შეაქვს კიდეც. ზემოთ დასახელებული ყველა პროექტი, გარკვეულწილად, უკავშირდება სასკოლო-საგანმანათლებლო პროცესს. მთელი ჩვენი საქმიანობა, მთლიანობაში, საზოგადოებაზეა ორიენტირებული და ცალკე, მხოლოდ რომელიმე სფეროსთვის საჭიროდ ვერ წარმო-

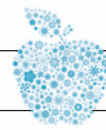
– 2005 წელს ეროვნულ მუზეუმში შეიქმნა საგანმანათლებლო პროექტების დეპარტამენტი. მისი საქმიანობა სწორედ სკოლასთან მჭიდრო თანამშრომლობას გულისხმობს. აქვე საგანგებოდ უნდა აღვნიშნო საგანმანათლებლო პროექტების მენეჯერის, ქალბატონ ნინო გედევანიშვილის დიდი წვლილი აღნიშნულ საქმიანობაში. დეპარტამენტი სასკოლო ასაკის ბავშვებისათვის ამზადებს სამუზეუმო კოლექციების თემატიკის ირგვლივ შექმნილ პროგრამებს, ანუ მოზარდისთვის უფრო გასაგებ, უფრო იოლად გასათავისებელ ვარიანტებს ქმნის. დეპარტამენტი მასწავლებლებთან და განათლების სფეროში მოღვაწე ექსპერტებთანაც თანამშრომლობს. ჩემი აზრით, მუზეუმის საგანმანათლებლო ცენტრის საქმიანობა ეფექტურია, რადგან აქ მომზადებული და გამოცემული საგანმანათლებლო ლიტერატურა თუ გასართობ-შემეცნებითი ნაბეჭდი პროდუქცია მოსწავლეების-

თვის გარკვეული გზამკვლევი საშუალებაა. მისი დახმარებით, მოზარდებსაც და მასწავლებლებსაც ეროვნული მუზეუმის მიმდინარე თუ დროებითი ექსპოზიციების აღქმა-დათვალიერება გაცილებით უადვილდება.

უფრო კონკრეტულად რომ შევეხო მუზეუმის საგანმანათლებლო ცენტრის საქმიანობას, ვიტყვი, რომ ჩვენთან ხშირად ტარდება თემატური ექსკურსიები და ტურები გიდის თანხლებით სხვადასხვა ასაკობრივი ჯგუფისათვის, იქმნება დროებითი და პერმანენტული გამოფენების თანხლები საგანმანათლებლო პროგრამები მოსწავლეებისათვის, ტარდება საგანმანათლებლო მოძრაი გამოფენები და ხორციელდება პროგრამა „მუზეუმი თქვენთან სტუმრად“, ფუნქციონირებს მუზეუმის საკვირაო სკოლა, წრეები, აგრეთვე – საზაფხულო სკოლა და საზაფხულო ბანაკები, ვებ-გვერდზე განთავსებულია დამხმარე მასალა მასწავლებლებისათვის. ვცდილობთ, არ მოვნყდეთ სასკოლო პროცესებს და ჯერჯერობით ამას წარმატებით ვახერხებთ. სამომავლოდ კი კიდევ უფრო სერიოზული გეგმები გვაქვს.

ზემოთ ახსენეთ სამომავლო პროექტი „საქართველოს ეროვნული მუზეუმი ყველა სკოლაში“. უფრო დანერგვით ხომ ვერ გვესაუბრებოდათ მის შესახებ?

– ჩვენ მუდმივად განახლებადი თანამედროვე ტექნოლოგიების ხანაში ვცხოვრობთ. შესაბამისად, განათლების მიღების ტექნიკური საშუალებები მუდმივად იხვეწება და უფრო ეფექტური ხდება. ვებ-სივრცის პოტენციალის ათვისება და განვითარება საშუალებას იძლევა, სკოლა და სამუზეუმო გარემო უფრო დავაახლოოთ, სასწავლო პროცესში ჩავართოთ სამუზეუმო კოლექციებზე დაფუძნებული საგანმანათლებლო რესურსები, შევიმუშაოთ ინტერდისციპლინური გაკვეთილის გეგმები, გამოვიყენოთ მდიდარი და საინტერესო ვიზუალური მასალა... ეს ყველაფერი სწავლის პროცესს უფრო სახალისოს და საინტერესოს გახდის.

სამომავლოდ ყველა ეს დამატებითი საგანმანათლებლო რესურსი განთავსდება ეროვნული მუზეუმის სპეციალურ საგანმანათლებლო ვებ-გვერდზე. რაც უფრო უკეთ და მასშტაბურად იქნება სკოლები კომპიუტერიზებული, განსაკუთრებით, რეგიონებში, მით უფრო ადვილად დაუკავშირდება მუზეუმი თითოეულ მოზარდს, მით უფრო ხელმისაწვდომი იქნება ჩვენ მიერ მომზადებული საგანმანათლებლო ვებ-მასალა ნებისმიერი მოსწავლისათვის. ეს ტენდენცია უკვე აშკარაა. ვფიქრობ, რომ ჩვენი პროექტიც წარმატებით განხორციელდება და სერიოზულ წვლილს შეიტანს მომავალი თაობების განათლების საქმეში.

ბატონო დავით, თქვენ იცნობთ საერთაშორისო გამოცდილებას. რა გამოცდილება არსებობს დასავლეთში და იგვეგვება თუ არა რაიმე სიახლე ამ კუთხით?

– დიახ, საგანმანათლებლო სფეროში ჩართულობით, მსოფლიოს წამყვან მუზეუმებს უკვე დიდი და მნიშვნელოვანი გამოცდილება დაუგროვდა. ამ მუზეუმებთან სტაბილური ორმხრივი პარტნიორობა გვაკავშირებს. შესაბამისად, სამუზეუმო საქმის ინოვაციებს დროულად ვეცნობით და ვიზიარებთ. მაგალითად, განსაკუთრებული ურთიერთობა გვაკავშირებს ვაშინგტონის სმითსონიანის სამეცნიერო-კვლევით და სასწავლო ინსტიტუტთან, რომელსაც სოლიდური სამუზეუმო კომპლექსიც ეკუთვნის. სმითსონიანის ინსტიტუტი, სამუზეუმო განათლების მიმართულებით, ლიდერია მსოფლიოში და, რასაკვირველია, მისი გამოცდილების გათვალისწინება ჩვენთვის ძალიან მნიშვნელოვანია. სწორედ ამ ინსტიტუტმა დიდი წარმატებით, ძალიან ეფექტურად განახორციელა ზემოაღნიშნული პროექტის („მუზეუმი ყველა სკოლაში“) მსგავსი პროექტი. სამუზეუმო ვებ-შესაძლებლობების მაქსიმალურად გამოყენებამ სასწავლო პროცესში დადებითი შედეგი გამოიღო. ჩვენ სწორედ ამ გამოცდილებას და სიახლეს ვეყრდნობით.

არაერთ ქართულ სკოლაში ნახავთ წლების მანძილზე

დიდი რუდუნებით შექმნილ მინი-მუზეუმს. მაგალითად, ბევრი მსმენია საჩხერის რაიონის, სოფელ ქორეთის საშუალო სკოლის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმის შესახებ. აქვთ თუ არა ასეთ მინი-მუზეუმებს ეროვნული მუზეუმის ორგანულ ნაწილად ქცევის შანსი?

– კარგი შეკითხვაა. რასაკვირველია, აქვთ! და რაც უფრო მალე განხორციელდება ჩვენი პროექტი „ეროვნული მუზეუმი ყველა სკოლაში“, მით უფრო მალე დადგება ეს დრო.

თქვენ მიერ განხორციელებული პროექტებიდან ერთი მინდა აღვნიშნო, რომელმაც ძალიან შემძრა. ეს არის პროექტი, სახელწოდებით „დავებმართო მისი ბავშვებს“.

– ეს პროექტი ეროვნული მუზეუმის საგანმანათლებლო ცენტრმა შეიმუშავა. მუზეუმი შეეცადა, ფსიქოლოგიური და სოციალური რეაბილიტაციის პროცესში დახმარებოდა 2008 წლის აგვისტოს ომის დროს დაზარალებულ ბავშვებსა და მოზარდებს.

ბატონო დავით, არქეოლოგიით თქვენი გატაცება მხოლოდ გენეტიკურმა მიდრეკილებამ განაპირობა, თუ სკოლასაც მიუძღვის რამე წვლილი? ან იქნებ, როგორც პატარა ბიჭების უმრავლესობამ, ტომ სოიერით და ჰეკლბერი ფინიჯით განძის ძებნით დაინყეთ?

– არა, არა. განძის ძებნით არ დამინყია. არქეოლოგიით გატაცებას ნამდვილად მამაჩემს ვუმაღლი. ის ცნობილი არქეოლოგი იყო და პატარაობიდანვე გავეცანი ამ საქმის ლაბორატორიას. თუმცა სკოლის როლსაც ვერ უარვყოფ ჩემი პროფესიის სკოლა დავამთავრე. ძალიან კარგი, თავისი საქმის ენთუზიასტი და პროფესიონალი პედაგოგები მასწავლიდნენ. განსაკუთრებულად მიყვარდა ჩემი გეოგრაფიის მასწავლებელი, გეოგრაფიის წრეზეც დავდიოდი. გეოგრაფიით გატაცებამ არჩევანიც

განაპირობა – თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გეოგრაფია-გეოლოგიის ფაკულტეტის სტუდენტი გავხდი.

ბატონო დავით, როგორც მშობელი, რას იტყვით თანამედროვე განათლებასა და სკოლაზე?

– თანამედროვე სკოლა გაცილებით მრავალფეროვან და მძლავრ საგანმანათლებლო საშუალებებს ფლობს. ინტერნეტ-სამყარო წიგნის საშემკურნელად და ალტერნატივადაც კი იქცა, მაგრამ წიგნის როლი არავითარ შემთხვევაში არ უნდა დაკნინდეს. თანამედროვე მასწავლებელი რთული ამოცანის წინაშე დგას: მან უნდა მოახერხოს წიგნისა და თანამედროვე ტექნოლოგიების, კერძოდ, ვებ-სივრცის ისეთი პროპორციით გამოყენება, რომ არც ერთი მათგანი არ დააზარალოს, ორივე მაქსიმალურად ეფექტურად წარმოაჩინოს. ეს საკმაოდ ძნელია, მაგრამ „ოქროს შუალედი“ მაინც უნდა მოიძებნოს. მასწავლებლებს მოვუწოდებ, კიდევ უფრო მეტად დააინტერესონ მოსწავლეები მშობლიური კულტურული მემკვიდრეობით, მეცნიერების თანამედროვე მიღწევებით, უფრო ფართოდ დაანახონ მათ საქართველოს როლი მსოფლიო კულტურისა და მეცნიერების ჭრილში.

როგორ ფიქრობთ, საკუთარი ისტორიის, კულტურული მონაპოვრისადმი ინტერესი ჩვენს მოსწავლეებში მზარდია, კლებადია თუ უცვლელია?

– ინტერესის კლების ტენდენცია არ შემინიშნავს. თუმცა ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ მისი გაღრმავება და გაძლიერება ჩვენზეა დამოკიდებული. რაც უფრო ეფექტური იქნება სამუზეუმო სისტემის საქმიანობა, რაც უფრო მჭიდროდ დაუკავშირდება იგი საგანმანათლებლო პროცესს, მით უფრო გაიზრდება ინტერესი ამ თემატიკის მიმართ. სწორედ ესაა ჩვენი მუდმივი ამოცანა.

რომ არ დაიცვალოს

ქურნალი „მასწავლებელი“ დუშეთის რაიონის, სოფელ შუაფხოს სტუმარია.

ბელა ჩეკურიშვილი

გზა

„მასწავლებელი“ სტუმრად დუშეთისკენ გაემგზავრა. ფშავი სოფელ თვალვიდან იწყება. საშუალო სკოლა, სოფელ მაღაროსკარის შემდეგ, უკვე ხევსურეთში – ბარისახოშია. შუაფხოს სკოლა კი, სადაც ორი სოფლის – თბილისისა და შუაფხოს ბავშვები დადიან, საბაზოა. სკოლაში მისასვლელად მათ 3-7 კილომეტრის გავლა უწევთ, რაც ზამთრის პირობებში, ფაქტობრივად, შეუძლებელია. 9 კლასის დამთავრების შემდეგ მშობლებს შვილები იქ მიჰყავთ, სადაც ნათესავი ან სამუშაო ეგულებათ და თავადაც სხვაგან გადადიან საცხოვრებლად.

სკოლა

შუაფხოს სკოლაში წელს 19 მოსწავლე სწავლობს, გასულ წელს 21 სწავ-

ლობდა. ეს სანუგეშო ციფრებია, რადგან, წინა წლებში, მოსწავლეთა რაოდენობა კიდევ უფრო მცირე იყო: 7-დან 9-მდე.

როგორც შუაფხოს სკოლის დირექტორმა, ირმა ცქიფაშვილმა და სხვა პედაგოგებმა გვითხრეს, მთელი სოფლის მოთხოვნაა, შუაფხოს სკოლას „საშუალო სკოლის“ სტატუსი მიენიჭოს. იქნებ ამან მაინც შეაჩეროს ამ სოფლებიდან მიგრაცია. დღეს თბილისიდან 13 ოჯახი ცხოვრობს, შუაფხოში – 11 და ისეთი სოფლებიცაა, სადაც მხოლოდ 1-2 მოსახლეა.

პრობლემა

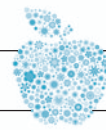
ირმა ცქიფაშვილი, შუაფხოს სკოლის

დირექტორი: „უპირატესობას გვანიჭებენ, როგორც მაღალმთიან რეგიონს, ერთი მოსწავლისთვისაც შეიძლება კლასის გახსნა. ასევე, შეღავათებით

ვსარგებლობთ ეროვნული გამოცდების ჩაბარებისას. თუ სკოლა „საშუალოდ“ გადაკეთდება, ოჯახების მიგრაცია შემცირდება. ძნელია შვილის გადაყვანა სხვა სოფელში. მე ექვსი შვილი მყავს, უფროსი 8 წლისაა და უმცროსი – 10 თვის. ერთი რომ წავიყვანო, ყველა უნდა გავიყოლო“.

ვასწავლით საქართველოსთვის

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის პროგრამით – „ასწავლე საქართველოსთვის“, ფშავში, დუშეთის რაიონის, სოფელ შუაფხოს სკოლაში ორი ვაკანსია შეივსო. გეოგრაფიის მასწავლებელი, ნესტან ხორხომელიძე ქუთაისიდან ჩამოვიდა, ისტორიკოსი გიორგი ტერუნაშვილი კი – თბილისიდან. აქაურობას შეეჩვივნენ, მაგრამ მასწავლებლებს ჯერ ზამთარი აქვთ გადასატანი ამ მთიან მხარეში, რო-

მელთან ტელეფონით დაკავშირებაც შეუძლებელია. დასარეკად მათ შუაფხოდან 5 კილომეტრის გავლა უნევთ.

რაც შეეხება სკოლას, სპეციალისტთა დეფიციტი მაინც პრობლემად რჩება: არ ჰყავთ რუსულის მასწავლებელი, ქიმია-ბიოლოგიას ადგილობრივი ექიმი ასწავლის, ბიოლოგიის გაკვეთილები გეოგრაფმა ნესტან ხორხომელიძემაც შეითავსა. მასწავლებლები და ბავშვები ცდილობენ, რომ სასწავლო პროცესი სრულფასოვანი იყოს. თუმცა მოსწავლეები, სხვადასხვა მიზეზით, ხშირად აცდენენ სკოლას, რაც მათ აკადემიურ მოსწრებაზე ცუდად აისახება.

ნესტან ხორხომელიძე, გეოგრაფიის მასწავლებელი: „კონკურსში მონაწილეობის მისაღებად, შევავე ანკეტა, გავიარე გასაუბრება, შემდეგ – ორკვირიანი ტრენინგი. შემომთავაზეს დუშეთის რაიონში, ამ სოფელში დასაქმება. ქუთაისის აკაკი წერეთლის სახლობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბაკალავრიატი გეოგრაფიისა და ტურიზმის განხრით დავამთავრე. ჩარგალში ნამყოფი ვიყავი, აქეთ კი – არა. შევეგუე, რომ ერთი წელი აქ უნდა გავატარო. სკოლის დირექტორის ოჯახში ვცხოვრობ. პირობები მისაღებია და, რაც მთავარია, თბილი ადამიანური ურთიერთობები შეგუების პროცესში მეხმარება. მინდა, ბავშვებს სოციალური უნარჩვევები განვუვითარო, რაც 21-ე საუკუნის მოქალაქისათვის აუცილებელია. ერთი თვეა, აქ ვარ: გეოგრაფიას და ბიოლოგიას ვასწავლი. ბავშვები ძალიან ჩაკეტილები, ნაკლებად კომუნიკაბელურები არიან. ვცდილობ, ისინი უფრო მეტად ჩვერთო გაკვეთილის პროცესში და მათი აქტივობა ავამაღლო. რასაკვირველია, პირველ რიგში, საგნის შესწავლა აუცილებელია, მაგრამ ისიც მინდა, რომ მოსწავლეები უფრო აქტიურები გავხადო, მათ საკუთარი აზრის გამოხატვა ვასწავლო. ამისთვის ინტერაქტიურ მეთოდებს ვიყენებ. თუმცა აქ ჯგუფური მუშაობა ძნელი ჩასატარებელია: ზოგ კლასში 2 ბავშვია. დაბალ კლასებში, შეიძლება ითქვას, კარგი მოსწრებაა, მაგრამ მაღალ კლასებზე ამას ვერ ვიტყვი“.

ისტორიის მასწავლებელს, **გიორგი ტერუნაშვილს** პედაგოგობის 5-წლიანი გამოცდილება აქვს. მან თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ისტორიის ფაკულტეტის ბაკალავრიატი და მაგისტრატურა დაამთავრა. როგორც გვითხრა, შუაფხობი ჩამოსასვლელად, რამდენიმე მიზეზი ჰქონდა: „მინდა, პროფესიული კუთხით ჩემი შესაძლებლობების რეალიზაცია მოვახდინო. გარდა ამისა, მოტივაცია იყო მაღალი ხელფასიც. ქალაქში ხომ მასწავლებლის ხელფასი შედარებით დაბალია. მოსწავლეებს, პირველ რიგში, იმას ვასწავლი, რომ საუბრის პროცესში თანასწორუფლებიანები ვართ და საკუთარი აზრის გამოთქმის არ უნდა მოერიდოთ. მათ თეორიული ცოდნის შეძენა და გარკვეული უნარ-ჩვევების განვითარებაც სჭირდებათ. ბატონმა პრეზიდენტმა, 3 ოქტომბერს, დუშეთში გამართულ სახახლო დღესასწაულზე, რომ გაიგო, მასწავლებლები იქ ვიყავით, მოვიდა და გვითხრა, პრეზიდენტი თქვენ გვერდითაა“.

თანადგომა და მზრუნველობა

დიდი ხნის მანძილზე ფშავსა და ფშაველებზე „კავკასიური სახლი“ ზრუნავდა. ის კულტურულ-საგანმანათლებლო ორგანიზაციაა და კავკასიაში კულტურული და ბუნებრივი რესურსების გადარჩენა მის ერთ-ერთ მიზანს წარმოადგენს.

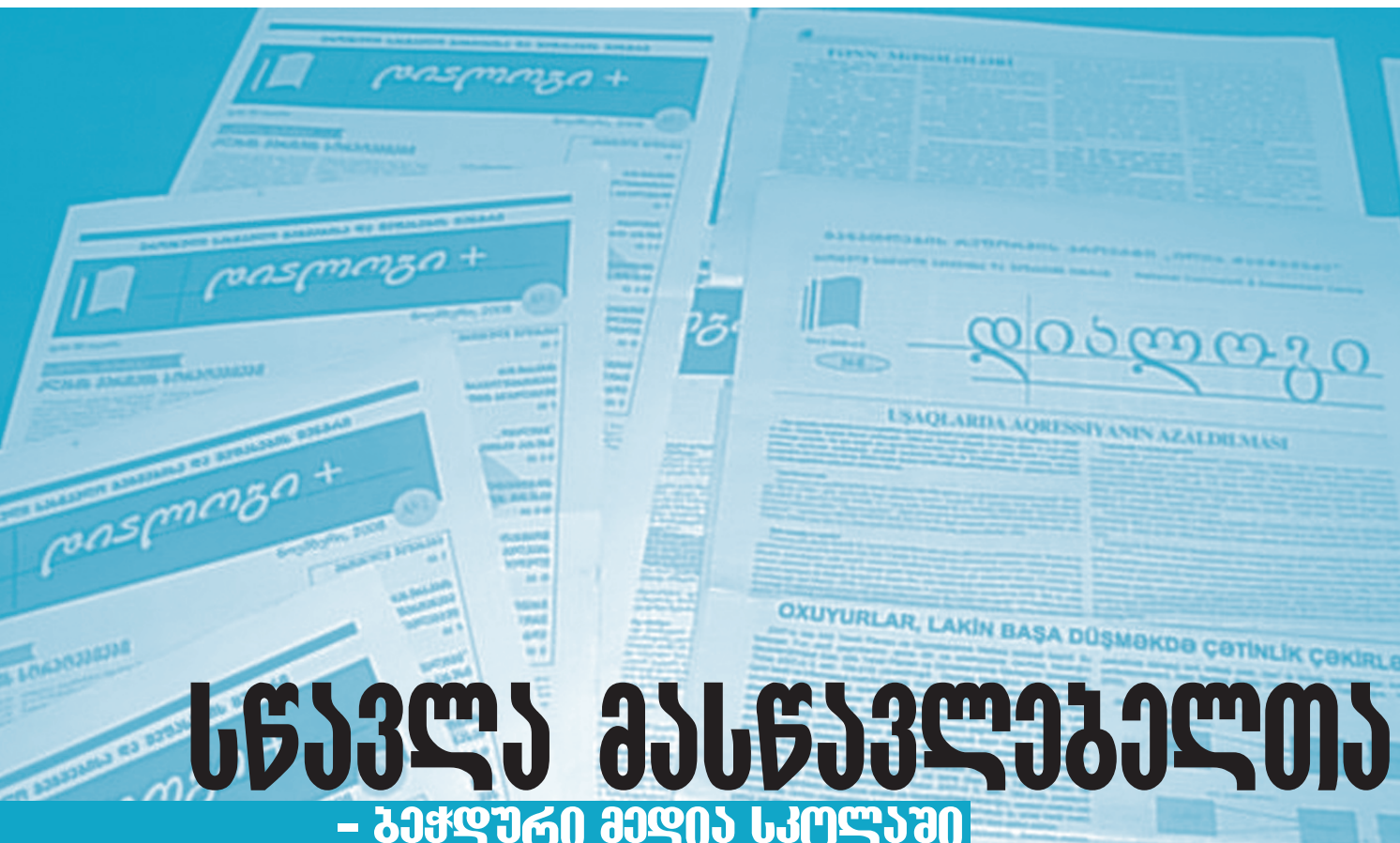
შუაფხობი ჩამოსულებს სკოლის ჭიშკართან „კავკასიური სახლის“ ხელმძღვანელი, მწერალი ნაირა გელაშვილი შემოგვევება. მისი დახმარებით, სასწავლო წლის დასაწყისში ყველა მოსწავლემ სახელმძღვანელოები მიიღო, სკოლამ მუსიკალური ცენტრი შეიძინა და ბიბლიოთეკის ფონდის შევსებაც დაიწყო. შემდეგი ნაბიჯი ბავშვებისთვის ზამთრის ფესხაცმელებისა და ქურთუკების შეძენაა. გაზაფხულზე კი, როცა სკოლის შენობა გარემონტდება, „კავკასიური სახლის დახმარებით“, ის საჭირო ტექნიკით აღიჭურვება. ლიტერატურული სალონი მოეწყობა, ფესტივალები გაიმართება და საქართველოს ეს ლამაზი კუთხეც თანდათან გამომოცხლდება.

ნაირა გელაშვილი, „კავკასიური სახლის“ ხელმძღვანელი: „როდესაც შენობა გარემონტდება და სკოლა სათანადოდ აღიჭურვება, „კავკასიური სახლი“ ბავშვებთან მუშაობას დაიწყებს: ჩამოვლენ სპეციალისტები, რომლებიც ლექციებს წაიკითხავენ, როგორც მოსწავლეებისთვის, ასევე მასწავლებლებისთვის. გვინდა, სკოლის გვერდით მდებარე შენობაც გავარემონტოთ, რომელიც ადრე საერთო საცხოვრებელი იყო. ზამთარში რომ ბავშვს 7 კილომეტრი ექნება გასავლელი, ის რასაკვირველია, სკოლაში არ წავა“. ყოფილი ინტერნატის შენობაში, ამჟამად 2 ოჯახია შესახლებული. როგორც გვითხრეს, სოფელს აქვს იმის საშუალება, რომ ისინი სხვა საცხოვრებელით დააკმაყოფილოს. მალე ეს შენობა ისევ სკოლას დაუბრუნდება.“

ეპილოგი

დავემშვიდობეთ სკოლას და მასწავლებლებს. გამოვიყოლეთ სურვილი და იმედი, რომ მზრუნველი და თანამდგომი არ მოაკლდება ამ ულამაზეს კუთხეს, აქაურ ბავშვებს და მასწავლებლებს, შედეგად, სოფელიც აღარ დაიცლება.

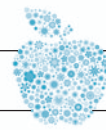
ალეკო ციციშვილი

გამოცდილ პედაგოგებს კარგად ახსოვთ საბჭოთა პერიოდის მთავარი საგანმანათლებლო გაზეთი – „სახალხო განათლება“, რომელიც ათწლეულების მანძილზე აცნობდა მათ განათლების სფეროს სიახლეებს. მასწავლებლებს ჟურნალი „სკოლა და ცხოვრება“ ემახსოვრებათ, რომლის ყურადღების ცენტრშიც საშუალო სკოლების პრობლემატიკა იყო. ორივე გამოცემამ, დამოუკიდებელი საქართველოს პირობებში, ინერციით კიდევ რამდენიმე წელს იარსება. მათთვის საბედისწერო აღმოჩნდა საბაზრო ეკონომიკის გარემო, როცა სახელმწიფო უფასოდ აღარ აწვდიდა საგანმანათლებლო დაწესებულებებს ამ გამოცემებს და პედაგოგებსაც აღარავინ აძალებდა მათ გამოწერას. თავისუფალ ბაზარზე საგანმანათლებლო ჟურნალ-გაზეთებისადმი ინტერესმა თანდათან იკლო. სამოქალაქო დაპირისპირების, აფხაზეთის ომისა თუ ეკონომიკური სიდუხჭირის პერიოდში ღრმა კრიზისი

განათლების სისტემასაც შეეხო. უმაღლეს სასწავლებლებსა და სკოლებში ახალი არაფერი ხდებოდა. კორუფციის, ნგრევისა და სტაგნაციის პირობებში საგანმანათლებლო პროფილის ჟურნალ-გაზეთების კითხვას აზრი დაეკარგა.

ბოლო პერიოდში ამ პროფილის ბექდური მედიისადმი ინტერესი კვლავ იზრდება, რაც გამოწვეულია განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმით, უმაღლეს სასწავლებლებსა თუ საჯარო სკოლებში დანერგილი ახალი სასწავლო პროგრამებითა და გეგმებით. პედაგოგებს, ლექტორებს, საბავშვო ბაღების აღმზრდელებს ისევ გაუჩნდათ მოთხოვნილება, მიიღონ ინფორმაცია შემოთავაზებულ სიახლეებზე, გააანალიზონ უახლესი, ინოვაციური სასწავლო მეთოდები და ჰქონდეთ საკუთარი აზრი ყველაფერზე, რაც მათ საქმიანობას უკავშირდება. ამ პროცესში კი საუკეთესო მედიატორი, სწორედ, ბექდური მედიაა.

დღეს ნებისმიერ ადამიანს შეუძლია, გამოსცეს ჟურნალი თუ გაზეთი, რომელიც განათლების სისტემაში მიმდინარე მოვლენებს გააშუქებს. სიმართლე რომ ვთქვათ, ამ ტიპის გამოცემების რიცხვი მაინცდამაინც დიდი არ არის. განსაკუთრებით შესამჩნევია კერძო გამოცემების დეფიციტი. გაზეთი „ახალი განათლება“, პრაქტიკულად, ერთადერთი მაღალტირაჟიანი კერძო გამოცემაა, რომელიც მთელი საქართველოს მასშტაბით ვრცელდება. სხვა კერძო გამოცემები, თუ არ ჩავთვლით პედაგოგთა და მეცნიერთა თავისუფალი პროფკავშირის გაზეთს, ფაქტობრივად არ არსებობს, ან იმდენად დაბალი ტირაჟით გამოდის, რომ საზოგადოებამ მათ შესახებ არაფერი იცის. ასეთ ვითარებაში, საინფორმაციო დეფიციტის შევსება ისევ განათლების სამინისტრომ ითავა.

სახელმწიფო გამოცემები

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი ჟურნალ „მასწავლებელს“ გამოსცემს, ხოლო ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრის ეგიდით გამოდის გაზეთი „დიალოგი“, ქართულ, სომხურ და აზერბაიჯანულ ენებზე. აღნიშნული გამოცემის დანართები „მრავალენოვანი განათლება“ და „დიალოგი +“. ამ უკანასკნელის გარდა, ჩამოთვლილი გამოცემები უფასოდ რიგდება სახელმწიფო საგანმანათლებლო დაწესებულებებში. „დიალოგი +“ კომერციული გამოცემაა და, ძირითადად, კერძო საგანმანათლებლო დაწესებულებებისთვის არის განკუთვნილი.

„დიალოგი“ მასწავლებლებისა და მშობლების აქტუალურ შეკითხვებს პასუხობს. თითოეული ნომრისთვის შეკითხვები სხვადასხვა გზით გროვდება (რესურს-ცენტრები, ელექტრონული ფოსტა, ტრენინგები, ტელეფონი), კლასიფიცირების შემდეგ კი თითოეულ მათგანს შესაბამისი პასუხი გაეცემა. ეს გაზეთი ერთგ-

ვარი ხიდია პედაგოგებს, მშობლებსა და ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრს შორის.

აზერბაიჯანულენოვანი და სომხურენოვანი „დიალოგი“ ქართულენოვანი „დიალოგის“ თარგმანს წარმოადგენს, გაზეთი „მრავალენოვანი განათლება“ კი მათ ჩანართის სახით ახლავს. იგი საქართველოში არსებული აზერბაიჯანული და სომხური სკოლების პედაგოგებისთვის არის განკუთვნილი.

გაზეთ „დიალოგი +“-ში, ძირითადად, ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრის ექსპერტებისა და თანამშრომლების მიერ მომზადებული ის პუბლიკაციები იბეჭდება, რომელთა მიზანი პედაგოგიურ მეთოდოლოგიაში ახალი ტენდენციების წარმოჩენაა.

2008-2009 წლებში „დიალოგი +“-ში გამოქვეყნებული საუკეთესო პუბლიკაციები ცენტრმა წიგნად შეკრა და გამოსცა „დიალოგი – აღმანახი“, რომელიც ასევე უფასოდ დარიგდა საგანმანათლებლო დაწესებულებებში. „დიალოგის“ მენეჯერის, **ლევან ახვლედიანის** თქმით, ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრის ბეჭდური გამოცემების მთავარი მიზანი მასწავლებელთა ინფორმირებაა, რაშიც რედაქციას რეგიონული რესურს-ცენტრები ეხმარება. სწორედ ისინი გადასცემენ გაზეთებს სკოლის დირექტორებს, დირექტორები კი მასწავლებლებს აწვდიან.

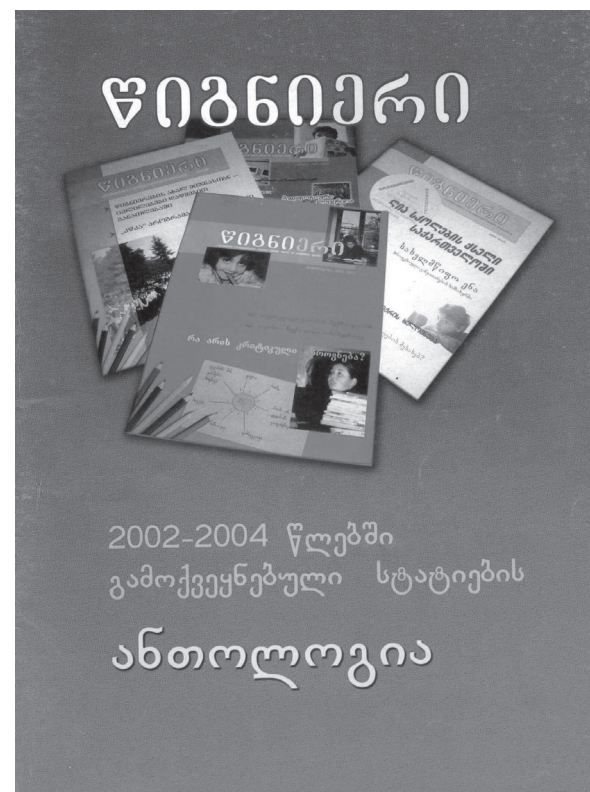
კერძო გამოცემები

„ახალი განათლება“ საგანმანათლებლო პროფილის გაზეთია. ის 1998 წლიდან გამოდის და საქართველოს ყველა რეგიონის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში ვრცელდება, მათ შორის – კონფლიქტურ ზონებში, მაღალმთიან და არაქართულენოვანი მოსახლეობით დასახლებულ რეგიონებში; ასევე – უმაღლეს სასწავ-

ლებლებში, საბავშვო ბაღებსა და სხვა საგანმანათლებლო დაწესებულებებში. გაზეთი განათლების მუშაკებს უზრუნველყოფს მათთვის საინტერესო და საჭირო ინფორმაციით: განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს, ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრის, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრისა და გამოცემების ეროვნული ცენტრის მიერ მომზადებული დოკუმენტებითა და სხვა სიახლეებით.

„ახალი განათლების“ რედაქტორის, **მარიკა ჩიქოვანის** ინფორმაციით, 10 წლის განმავლობაში მათ არაერთი პუბლიკაცია მოამზადეს ინკლუზიური განათლების დანერგვის, ობოლ და მშობელთა მზრუნველობას მოკლებულ ბავშვთა პრობლემატიკის შესახებ. „ახალ განათლებაში“ სისტემატურად ქვეყნდება მეთოდური წერილები მასწავლებლების დასახმარებლად, შუქდება უმაღლეს სასწავლებლებში მიმდინარე ცვლილებები, სტუდენტთა და მოსწავლეთა შემოქმედება, ზოგადად – საქართველოს საზოგადოებრივი, სამეცნიერო, კულტურული და სპორტული ცხოვრება.

„კითხვის საერთაშორისო საზოგადოების“ მხარდაჭერით, 1998 წლიდან მასწავლებლებისთვის გამოი-

2002-2004 წლებში
გამოქვეყნებული სტატიების
ანთოლოგია

ცემოდა „ნიგნიერი“ – საინტერესო პუბლიკაციებით გამორჩეული ყოველკვარტალური ჟურნალი. 15 ნომრის გამოსვლის შემდეგ მან არსებობა შეწყვიტა. „ნიგნიერის“ ყოფილი რედაქტორის, **ზვიად მიმინოშვილის** თქმით, ჟურნალის დახურვა რედაქციამ მას შემდეგ გადაწყვიტა, რაც განათლების სამინისტრომ პედაგოგების ინფორმირება საკუთარ თავზე აიღო: „წმინდა კომერციული თვალსაზრისით, „ნიგნიერის“ გამოცემა მომგებიანი აღარ იყო. განათლების სამინისტრომ თვითონვე გამოსცა ისეთი პროფილის და თემატიკის ჟურნალ-გაზეთები, როგორსაც ჩვენ გამოვცემდით. განათლების სამინისტროს ბეჭდური გამოცემები ახლა სკოლებში უფასოდ კირიგდება, მაგრამ ზოგჯერ დირექტორების კაბინეტებიდან არ გამოდის და მასწავლებლებმა არაფერი იციან მათ შესახებ“.

საგანმანათლებლო პროფილის გამოცემებს შორის აგრეთვე აღსანიშნავია პედაგოგთა და მეცნიერთა თავისუფალი პროფკავშირის გაზეთი, რომელიც პედაგოგთა სამართლებრივი და სოციალური უფლებების

დაცვაზეა ორიენტირებული. ამ მიმართულებით პრობლემები არა მარტო საქართველოში, არამედ ნებისმიერ ქვეყანაში არსებობს და პროფკავშირებიც ცდილობს, შეასრულოს თავისი ფუნქცია – დაიცვას განათლების მუშაკი.

შედარებით ვიწრო პროფილი აქვს გასაშუალოდ ჟურნალს – „ქართული სიტყვა“. იგი ქართული ენისა და ლიტერატურის პედაგოგებისთვის არის განკუთვნილი. ჟურნალის სარედაქციო კოლეგიას ლიტერატურის ინსტიტუტის თანამშრომლები წარმოადგენენ.

მკითხველები

თბილისის 161-ე საჯარო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელმა, **მაია თევდორაძემ** ჟურნალ „მასწავლებლის“ არსებობა ინტერნეტით შეიტყო. მანამდე მას და მის კოლეგებს ამ გამოცემის შესახებ არაფერი სმენოდათ.

მაია თევდორაძე: „ჟურნალ „მასწავლებლის“ ვებ-გვერდზე დავრეგისტრირდი და მას შემდეგ მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრიდან ჩემთვის საინტერესო მასალებს ინტერნეტით მიგზავნიან. 161-ე სკოლის გარდა, საქართველოს უნივერსიტეტის კერძო სკოლაშიც ვასწავლი და შეიძლება ითქვას, ჩემს გარშემო პედაგოგთა დიდმა ნაწილმა არაფერი იცის ამ ჟურნალის შესახებ. რაც შეეხება გაზეთებს „დიალოგი“, „დიალოგი +“, სკოლებში მათაც ვერ ვხედავ. ერთადერთი, რაც ამ სასწავლო წელს სკოლაში მასწავლებლებამდე მოვიდა, ეს არის ჟურნალი „ქართული სიტყვა“.

მაია თევდორაძის თქმით, საგანმანათლებლო პროფილის გამოცემებს მნიშვნელოვანი როლის შესრულება შეუძლია პედაგოგთა განვითარების პროცესში. განსაკუთრებით საინტერესო იქნებოდა, თუ ასეთი ტიპის

ჟურნალ-გაზეთები დიდ ადგილს დაუთმობდნენ ქართული საგანმანათლებლო სისტემისა და სასკოლო განათლების ევროპულ სტანდარტებზე გადასვლის საკითხებს. ასევე, პედაგოგები ინტერესით გაეცნობოდნენ სტატიების ციკლს ევროპის ქვეყნების სკოლების გამოცდილებაზე, მათ პრობლემებზე.

თბილისის 47-ე საჯარო სკოლის გეოგრაფიის მასწავლებელი, **ირმა გაგნიძე** ამბობს, რომ განათლების სამინისტროს ბეჭდური გამოცემები დირექტორთან ან სამასწავლებლოში იყრის თავს და მასწავლებლები მათ მორიგეობით ეცნობიან. სკოლაში ასევე ვრცელდება გაზეთი „ახალი განათლება“. სკოლის პროფკავშირის მათთვის პედაგოგთა და მეცნიერთა თავისუფალი პროფკავშირის გაზეთი მიაქვს. ირმა გაგნიძის თქმით, სასურველია, საგანმანათლებლო გამოცემებმა მასწავლებლებს სასწავლო დისციპლინების მიხედვით მიაწოდონ ინფორმაცია ახალი სასწავლო მეთოდების შესახებ.

სტატიაზე მუშაობისას გავარკვიეთ, რომ გამოცემების დიდი ნაწილი ზოგჯერ მასწავლებლებამდე ვერ აღწევს. ასეთ შემთხვევაში, ისინი სკოლის დირექტორის კაბინეტსა და ბიბლიოთეკაში უნდა ვეძებოთ. თითოეული გამოცემის და, მათ შორის, ჟურნალ „მასწავლებლის“ მიზანია, რაც შეიძლება, მეტი ინფორმაცია მიაწოდოს პედაგოგებს პროფესიული განვითარების კუთხით. „მასწავლებელი“ ყველა ნომერში აცხადებს კონკურსს იმ პედაგოგებისთვის, რომლებიც საუკეთესო გაკვეთილის პროექტს წარმოადგენენ. ჟურნალში ისინი პრაქტიკულ რჩევებსა და მოსწავლეებთან მუშაობის ახალ მეთოდებს ეცნობიან. რაც მთავარია, „მასწავლებელი“ პოპულარიზაციას უწევს მასწავლებლის პროფესიას და ცდილობს, ჟურნალი საკითხავადაც სასიამოვნო იყოს.

პროექტი

„წიგნის მეგობრები“

ბრძელდება

პროექტი „წიგნის მეგობრები“, რომელიც თბილისის რამდენიმე სკოლაში განხორციელდა, დედაქალაქში ისევ გაგრძელდება. სტატიის მიზანია, კიდევ ერთხელ გაიმბოთ „წიგნის მეგობრების“ შესახებ, რათა სკოლებმა, რომლებიც საცდელმა პროექტმა ვერ მოიცვა (იგულისხმება რეგიონის სკოლებიც) თავიანთი ინიციატივით დაიწყონ მისი განხორციელება. პროექტი განსაკუთრებულ რესურსებს არ მოითხოვს, მასში მონაწილეობა კი, ვფიქრობთ, მოსწავლეებს კითხვას შეაყვარებს და პროექტიც წიგნიერების დონის ამაღლებაში თავის წვლილს შეიტანს.

სოფო კვერნაძე

პროექტის მოხალისე კოორდინატორი

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრმა, 2009 წლის აპრილ-ივნისში, საცდელი პროექტი „წიგნის მეგობრები“ განახორციელა. პროექტის მიზანი მოზარდებში წიგნიერების დონის ამაღლების ხელშეწყობა იყო. კვირაში ერთხელ, გაკვეთილების დასრულების შემდეგ, მოხალისე სტუდენტები და უფროს-კლასელები ერთსაათიან შეხვედრას აწყობდნენ II და III კლასების მოსწავლეებთან. ისინი ბავშვებს ცენტრის მიერ შერჩეულ ქართულ და

უცხოურ საბავშვო ლიტერატურას უკითხავდნენ. წაკითხულის ირგვლივ დისკუსია იმართებოდა, რაც მათ მოსმენისა და მსჯელობის უნარ-ჩვევებს უვითარებდა. ამასთან, მოსწავლეებს ეძლეოდათ მარტივი დავალება: უნდა დაეხატათ საყვარელი ნაწარმოებების გმირები, ან დაესურათებინათ ეპიზოდები, რაც წარმოსახვის უნარის განვითარებას უწყობდა ხელს. ნახატების გამოფენა საკლასო ოთახებში იმართებოდა. წაკითხვა და მოსმენა ნება-

ყოფლობითი იყო და სტანდარტულ საგაკვეთილო რეჟიმში არ მიმდინარეობდა.

თავისუფალი გარემოს შესაქმნელად, საკლასო ოთახის ინტერიერი იცვლებოდა (მერხების გადაადგილება, საგამოფენო კუთხეების მოწყობა და ა.შ.), წიგნს მოხალისეები კითხულობდნენ და არა ბავშვები.

თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტი, **სალომე მოდებაძე**, რომელიც „წიგნის მეგობრების“ მოხალისე გახლავთ, გვიამბობს: „წიგნის მეგობრები“ არაჩვეულებრივ შესაძლებლობას სთავაზობს სკოლებს იმისთვის, რომ ბავშვებს წიგნის კითხვის უპირატესობა აჩვენონ. ამიტომ გამიჩნდა სურვილი, ჩემი წვლილიც შემეტანა ამ სასარგებლო საქმეში“.

თითოეულ შეხვედრაზე ერთ ან რამდენიმე მოთხრობას კითხულობდნენ და განიხილავდნენ. მოხალისეები შესაფერის გარემოს უქმნიდნენ ბავშვებს იმისთვის, რომ მათ მაქსიმალურად თავისუფლად ეგრძნოთ თავი და თამამად გამოეთქვათ საკუთარი აზრი წაკითხულ ტექსტთან დაკავშირებით.

კიდევ ერთი მოხალისე, **დარეჯან მამულაშვილი** ამბობს რომ: „შეხვედრებზე ბავშვები შეზღუდულნი არ იყვნენ, უფრო მეტად იხსენებოდნენ. გარემო ხელს უწყობდა მათ, რომ ფანტაზია რეალობასთან მიაეხლოვებინათ. მასალასაც გაცილებით ადვილად ითვისებდნენ“.

„მე ძალიან მომწონდა ახალგაზრდების მიერ წაკითხული მოთხრობები... ჩემი ნება რომ იყოს, განრიგს შევცვლიდი: კვირაში ერთი დღე ცოტაა, კიდევ ერთ დღეს დავიმატებდი“, – აღნიშნა თბილისის 54-ე საჯარო სკოლის მოსწავლემ, **სალომე მარგველაშვილმა**.

როგორც გამოკითხვამ გვაჩვენა, ბავშვებს მართლაც მიეცათ სტიმული იმისთვის, რომ მეტი იკითხონ:

„პროექტმა ცოდნის გაღრმავების საშუალება მოგვცა და წიგნებისადმი ჩვენი დამოკიდებულებაც შეიცვალა. გამიხარდება, თუ ეს პროექტი დიდხანს გაგრძელდება“, – ამბობს 54-ე საჯარო სკოლის მე-4 კლასის მოსწავლე, **ანა მკალავიშვილი**.

ამავე სკოლის მასწავლებელი, **რუსუდან ლალიძე** აღნიშნავს: „შეხვედრები კვირაში 1 საათს იყო დაგეგ-

მილი, მაგრამ ბავშვები იმდენად დაინტერესდნენ ლიტერატურის კითხვით, რომ მშობლებს სახლში აღარ მიჰყვებოდნენ. ზოგჯერ ცდილობდნენ, თვითონაც შეეძინათ წიგნები და სახლში წაეკითხათ ის, რასაც შეხვედრებზე ვერ ასწრებდნენ. მათში კითხვის სურვილმა გაიღვიძა“.

საცდელი პროექტის დასრულებისას, 19 ივნისს, 54-ე სკოლაში საგანგებოდ შერჩეული წიგნის ერთ-ერთი ავტორი, **ტარიელ ხავთასი** ბავშვებს შეხვდა და მათ იმ ნაწარმოების შესახებ ესაუბრა, რომელსაც „წიგნის მეგობრები“ კითხულობდნენ. ზოგადად, ავტორთან შეხვედრა მოზარდებისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია და მათ უფრო დიდ სტიმულს აძლევს.

ამავე დღეს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრმა, **ნიკა გვარამიამ** და მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის დირექტორმა, **სოფიო გორგოძემ** პროექტ „წიგნის მეგობრები“ მონაწილე მოხალისეებს სერტიფიკატები გადასცეს.

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი პროექტის გაგრძელებას გეგმავს და, მისი დახვეწის მიზნით, სკოლებს სთავაზობს, თავად შეიმუშაონ და განახორციელონ მსგავსი პროექტები.

„ვფიქრობ, სკოლებს შეუძლიათ, თავად წამოიწყონ ეს პროექტი. ჩვენ მხოლოდ ორგანიზება გავუწიეთ ამ პროცესს, უნივერსიტეტებსა და

სკოლებში გამოვაკარით განცხადება, რომ ვეძებდით მოხალისეებს, სტუდენტებსა და უფროსკლასელებს, რომლებიც პატარებს გაკვეთილების შემდეგ საინტერესო მოთხრობებს წაუკითხავდნენ. თავდაპირველად გვეგონა, ბევრი არ დაინტერესდებოდა რადგან ეს არ იყო ანაზღაურებადი საქმიანობა, თუმცა იმდენი სტუდენტი დაინტერესდა, რომ მათ სერიოზული კონკურსის გავლა მოუწიათ, რათა განსაკუთრებით მოტივირებული მოხალისეები შეგვეჩია. აუცილებლად ვითანამშრომლებთ იმ სკოლასთან, რომელიც ასეთ ინიციატივას გამოიჩინოს და შეძლებისდაგვარად დავეხმარებით“, – ამბობს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის დირექტორი **სოფო გორგოძე**.

პროექტის მომზადების, კვლევისა და სატრენინგო მასალების შესახებ ინფორმაციის ნახვა შეგიძლიათ მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ვებგვერდზე: www.tpdc.ge

შეიქმნეთ თქვენი მასწავლებელი

თბილისსა და საქართველოს რეგიონებში

მოიკითხეთ თქვენი ჟურნალი თბილისში, „მაცნე“-ს, „პლანეტა ფორტე“-სა და „ელვა-სერვისის“ საცალო ვაჭრობის ჯიხურებში! საქართველოს რეგიონებში კი სს „საქპრესას“ ჯიხურებში!

გამოიწერეთ ჟურნალი „მასწავლებელი“ თბილისსა და საქართველოს რეგიონებში!

ჟურნალ „მასწავლებელზე“ ხელმოწერის გასაფორმებლად მიმართეთ „საქპრესას“ და მიიღეთ თქვენი „მასწავლებელი“ თქვენს მიერ მითითებულ მისამართზე ყოველ ორ თვეში ერთხელ!

ანგარიშსწორება შესაძლებელია როგორც ნაღდი, ასევე უნაღდო ანგარისშნრებით.
ხელმოწერა ექვსი თვით – 6 ლარი.

საქართველოს რეგიონებში ჟურნალ „მასწავლებლის“
გამოწერა შეგიძლიათ სს „საქპრესას“ ფილიალებში შემდეგ მისამართებზე:

ბათუმი	მემედ აბაშიძის №33 (ფოსტის შენობა) აჭარაძის ქ. №22 42;	მარტვილი	თავისუფლების ქ. №12, 2 12 26; 877 97 90 38;
ახალგორი	თავისუფლების მოედანი №8, 4 26 78;	მარნეული	რუსთაველის ქ. №43, 877 97 90 62;
ადიგენი	თამარ მეფის ქ. №12, 51 59 05; 877 97 90 20;	მესტია	რუსთაველის ქ. №1, 877 97 90 68;
აბაშა	თავისუფლების მოედანი №56, 9 12 26; 877 97 90 13;	მცხეთა	დავით აღმაშენებლის ქ. №64, 2 09; 877 97 90 39;
ამბროლაური	მ. კოსტავას ქ. №2, 2 15 16; 877 97 90 37;	ნინოწმინდა	კ. მარქსის ქ. №22
ასპინძა	რუსთაველის ქ. №10, 9 10 26;	ონი	დავით აღმაშენებლის მოედანი №1, 877 97 90 41;
ახალქალაქი	მიქოიანის ქ. №15, 51 59 05; 877 97 90 20;	ოზურგეთი	გოგებაშვილის ქ. №2, 6 59 44; 877 97 90 42;
ახალციხე	დედაენის ქ. №3, 2 03 13; 877 97 90 16;	რუსთავი	მეგობრობის გამზირი №9, 12 01 55; 877 97 90 08;
ახმეტა	ლესელიძის ქ. №3, 2 14 65; 877 97 90 17;	საგარეჯო	დავით აღმაშენებლის ქ. №15, 4 36 92; 877 97 90 43;
ბოლნისი	სულხან-საბა ორბელიანის ქ. №50, 2 21 50; 877 97 90 19;	სამტრედია	თამარ მეფის ქ. №2, 2 20 52; 877 97 90 44.
ბორჯომი	რუსთაველის ქ. №103, 2 21 15; 877 97 90 28;	საჩხერე	თავისუფლების ქ. №5, 2 19 65; 877 97 90 69;
ბაღდათი	ვაჟა ფშაველას ქ. №2, 21 01; 877 97 90 18;	სიღნაღი	ცოტნე დადიანის ქ. №2, 899 23 19 28;
გორი	სტალინის გამზირი №15, 2 21 41; 877 97 90 22;	სენაკი	რუსთაველის ქ. №253, 877 97 90 46;
გარდაბანი	დავით აღმაშენებლის ქ. №74, 877 97 90 21;	ტყეშელა	კ. გამსახურდიას ქ. №53, 2 35 30; 877 97 90 47;
გურჯაანი	თავისუფლების ქ. №7, 2 08 57; 877 97 90 64;	ფოთი	წმინდა გიორგის ქ. №16, 2 28 48; 877 97 90 48;
დმანისი	წმინდა ნინოს ქ. №46, 2 10 61;	ქუთაისი	დავით აღმაშენებლის გამზირი №24, 7 71 79; 877 97 90 06;
დედოფლისწყარო	რუსთაველის ქ. №53, 2 29 76; 877 97 90 23;	ქარელი	მგალობლიშვილის ქ. №5, 3 13 45; 899 76 69 81;
დუშეთი	სტალინის ქ. №21, 2 16 02; 877 97 90 25;	ყაზბეგი	დაბა ყაზბეგი, 5 20 12; 877 97 90 59;
ვანი	ჭავჭავაძის ქ. №43, 2 15 72; 877 97 90 26;	ყვარელი	ილია ჭავჭავაძის ქ. №150, 877 97 90 51;
ზესტაფონი	დავით აღმაშენებლის ქ. №21, 5 28 53; 877 97 90 27;	წოხატაური	მშვიდობის ქ. №5, 877 97 90 52;
ზუგდიდი	რუსთაველის ქ. №92, 2 29 11; 2 35 95; 877 97 90 03;	ჩხოროწყუ	კოსტავას ქ. №5, 2 15 10; 877 97 90 66;
თელავი	მ. კოსტავას ქ. №10, 3 12 31; 877 97 90 02;	ცაგერ	რუსთაველის ქ. №12, 25 12; 877 97 90 53;
თერჯოლა	რუსთაველის ქ. №63, 2 11 12; 877 97 90 71;	წყალტუბო	რუსთაველის ქ. №6, 2 23 45; 877 97 90 55;
თეთრიწყარო	თამარ დედოფლის ქ. №20, 2 29 98; 877 97 90 32;	წალკა	ლენინის ქ. 68
თიანეთი	ლაშარის ქ. №5, 9 18 46; 877 97 90 33;	წალენჯიხა	თბილისის ქ. №2, 20 62; 877 97 90 54;
კასპი	სააკაძის ქ. №1, 2 27 28; 877 97 90 34;	ხონი	გამარჯვების ქ. №2, 2 14 29; 877 97 90 58;
ლაგოდეხი	26 მაისის ქ. №6, 2 23 20	ხობი	ცოტნე დადიანის ქ. №86, 22 24; 877 97 90 11;
ლანჩხუთი	ზაალ მდინარაძის ქ. №1, 877 97 90 36;	ხაშური	რუსთაველის ქ. №2, 4 20 98; 877 97 90 57;
ლენტეხი	დაბა ლენტეხი, 51 59 05; 877 97 90 20;	ხარაგაული	სოლომონ მეფის ქ. №58, 2 12 88
		ჭიათურა	ილია ჭავჭავაძის ქ. №4 5 30 41; 877 97 90 56

ხელმოწერის პირობებზე და თქვენთვის საინტერესო სხვა საკითხებზე დეტალური ინფორმაციის მიღება
შეგიძლიათ ზემოაღნიშნულ მისამართებზე, მითითებული ტელეფონების საშუალებით.

დაამატავითი ინფორმაციისთვის მოგვმართეთ:

სს „საქპრესა“: ქ. თბილისი, დიდგორის ქ. №2, ხელმოწერის სამსახური: 51-59-05 ან 51-60-04;
„ელვა-სერვისი“: ტელ: 38-26-73 ან 28-26-74.

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი

თბილისი 0102, დიმიტრი უზნაძის 52, ტელ: (+995 32) 95 13 95 ფაქსი: (+995 32) 95 58 36 ელ. ფოსტა: info@tpdc.ge

www.tpdc.ge

როდესაც შვიდი წლის ასაკში მოცარტი კონცერტებს მართავდა მაინის ფრანკფურტში, მასთან მივიდა თოთხმეტი წლის ბიჭუნა.

- რა შესანიშნავად უკრავ! მე ალბათ ვერასოდეს ვისწავლი ასე დაკვრას.
- როგორ არა! შენ ხომ უკვე დიდი ხარ. სცადე და თუ ვერ გამოგივა, დაიწყე ნოტების წერა.
- მე ვწერ.....ლექსებს.....
- ეგეც ხომ ძალიან საინტერესოა. კარგი ლექსების წერა ალბათ კიდევ უფრო ძნელია, ვიდრე მუსიკისა.
- რატომ, სულ ადვილია. სცადე შენც...

მოცარტის თანამოსაუბრე გოგოთე იყო.

